

L'ESTEL

"Si us plau, vagi-se'n ja d'una vegada, senyor Aznar"

<http://teleline.terra.es/personal/focifum>
E MAIL focifum@teleline.es

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 427

15 DE GENER DEL 2000

PREU: 250 PTS - 1,50 euros

Dimissió dels maquiavèlics Aznar i Mayor Oreja

Per no acomplir el Govern espanyol l'acord democràtic del Parlament estatal -pres a més, per unanimitat d'acostament dels presos d'ETA a Euskal Herria.

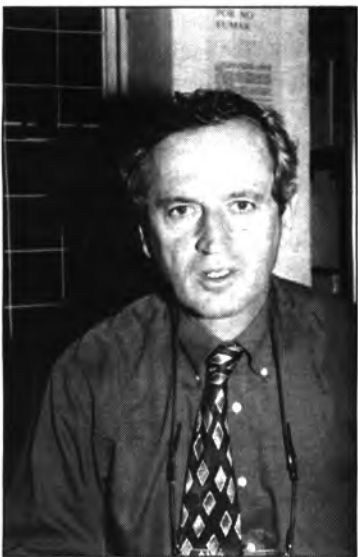
Que un basc unionista sigui ministre d'Interior és com si el Ministre de la policia britànica fos un unionista. O sigui: una provocació sense vergonya.

Madrid no vol el procés de pau i ens usa a nosaltres, ciutadans, de carn de canó als atemptats d'ETA. Quan Hipercor, els tribunals reconegueren que la policia no avisà i no fou desallotjat.

Així, el maligne PP espera guanyar més vots a través de la ràbia que el terrorisme stalinista i cec provoca.

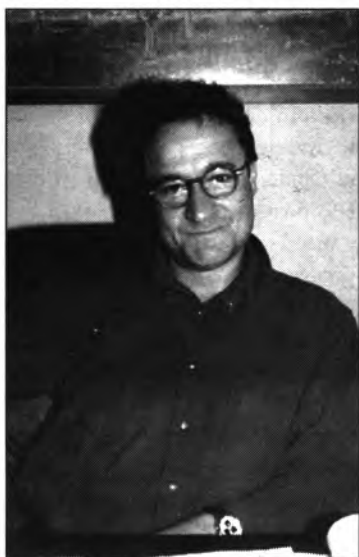
CIUTAT DE MALLORCA

Fa 16 anys que en Carles Cabeza regenta la botiga CCR Computers a la Via Alemanya, 1 de Ciutat. Dels primers que posaren botiga d'ordinadors, és l'única botiga que queda. Tenen una parròquia molt fidel a qui donen complet suport i seguretat. El seu lema és: "El vostre problema és el nostre problema". Tel. 971 229 237

Des de 1973 fins a 1986 en Miquel Àngel Riera fou secretari General de la Petita i Mitjana Empresa de Mallorca (PIMEN). Aquest darrer any s'independitzà per obrir el Despatx GMA Consultes Empresarials al carrer Pere Descatlar, 13 de Ciutat. En Miquel és del GOB, de l'OCB i de l'Associació d'Amics del Poble Saharai. Son pare és el pintor antifeixista i nacionalista Gaspar Riera. Tel. 971 723 231

Fa 2 anys que en Josep Jover -a la foto- i na Maria Ant. Bautista, regenten el Gabinet de Psicologia al carrer de Parelades, 16 de Ciutat. En Josep també és logoterapeuta; reeduca els infants que no tenen llenguatge o que fan errades, també reeduca als que per malaltia o per accident han perdut la paraula. Tel. 971 719 379

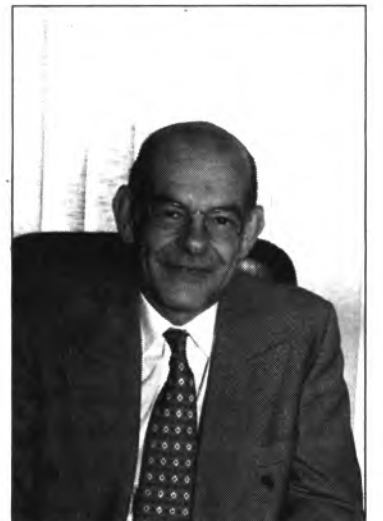
Fa 2 anys que en Gabi Madrigal regenta la Perruqueria de senyors Madrigal al carrer Joan LL. Estelrich de Ciutat. Tel. 971 723 231

Fa 10 anys que en Sion Riera va obrir la Perruqueria de senyors Sion al carrer Pere Descatlar, 13 de Ciutat. En Sion va estar 20 anys d'ajudant a Can Tomeu de davant Correu de Ciutat. El millor perruquer i més famós de la Mallorca d'aleshores. Tel. 971 720 855

Fa 25 anys que en Joan Morro -a la foto- amb en Miquel Serra i en Pere Alcaraz obren l'Estudi d'Arquitectura al carrer de Pere Descatlar, 13 de Ciutat. Fan feina a Mallorca, a la Costa andalusa i al Carib, tot seguint els hotelers mallorquins en la seva expansió. Tel. 971 727 951

Fa 11 anys que el Professor Mercantil Bernat Cardell de Llucmajor te despatx d'Assessor Fiscal al carrer de Parelades, 12 de Ciutat. Tel. 971 716 613

S'ARENAL DE MALLORCA

Fa 24 anys que en Mateu Perelló va crear l'empresa Ascensors Aspe a s'Arenal de Mallorca, Tel. 971440495. Avui, aquesta empresa te delegació a la platja de l'Anglès de la Gran Canària, tel. 928 763 296 i al carrer Arxiduc Lluís Salvador d'Eivissa. Tel. 971 302 066. Seguint l'expansió dels hotelers mallorquins, aquesta empresa ha instal·lat ascensors a Santo Domingo, Costa Rica, Nicaragua, la costa Andalus, etc.

Fa 7 anys que el doctor Enric Martínez Cabrera va obrir la seva consulta de dentista a s'Arenal de Mallorca. Ara, acaba d'obrir una consulta més gran i millor equipada al carrer de sant Cristofor, 12. A la foto amb l'auxiliar Malena Avellà. Tel. 971 440 136

En Gabriel Tous de Ciutat és el nou cap de Correus de s'Arenal de Mallorca en substitució del madrileny José Rangel. En Gabriel que ja havia estat de funcionari a s'Arenal, fou durant uns anys cap de correus de can Picafort. Tel. 971 261 927

Fa 9 anys que l'economista Pau Taroní va obrir l'Auditoria i Assessoria Fiscal del carrer de Parelades, 12 de Ciutat. Fa 30 anys que te despatx, abans el tenia al carrer del costat. Tel. 971 715 211

Des de l'any 1972 n'Andreu Oliver te despatx d'Arquitectura al carrer de Parelades, 12 de Ciutat. Els seus socis són els seus fills, en Mateu (a la foto) que és arquitecte i en Miquel que és enginyer industrial. Tel. 971 714 584

Especial dedicat a S'ARENAL i CIUTAT
Si vos ha agradat, telefonau al
971 26 50 05
i el vos enviarem cada quinze dies

Fa 7 anys que en Miquel Pujol i Johanson regenta el taller de Pneumàtics Parche Ràpid al carrer del Baró de Pinopar de Ciutat. Va obrir aquest taller son pare Josep Pujol fa 50 anys. Tel. 971 715 943

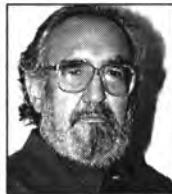
Fa 20 anys que en Pere Ant. Cervera regenta la Botiga d'Antiguitats Cervera a la Rambla de les Flors de Ciutat. Tel. 971 719 889.

Fa 9 anys que en Marian Sbert és el gerent de la Associació Institut de Treballs Socials amb seu a la Rambla de les Flors de Ciutat. Són els assistents socials, psicòlegs, pedagogs, educadors, monitors etc., associats, que ofereixen equips de treball a les institucions balears per tal d'ajudar als més desfavorits de la nostra societat. Tel. 971 715 029.

Fa 6 anys que na Maria Mercadal regenta el Basar Roma a la Rambla de les Flors de Ciutat. La seva sogra Magdalena Bujosa, va obrir aquesta botiga fa 40 anys. A la foto la seva filla petita Margarida Fiol. Tel. 971 712 826.

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

Hi ha violadors a la Selecció "Appanyola". Efectivament; el jugador de Caja Sant Fernando Ivàn Corrales fou posat en llibertat ota fiança d'un milió de pessetes després d'estar detingut 19 hores per un suposat delictu d'agressió sexual. En Corrales, de 25 anys, fou detingut a ca seva arrel de la denúncia que presentà una jove de 21 anys. Des dels calabossos d'una comissaria, en Corrales fou conduït al jutjat.

Són gays i militen al Partit Popular. Estan farts de la homofòbia i volen que la seva veu se senti en tots els estrats socials. Per això renuncien al seu dret a la intimitat i es constitueixen en associació. El seu nom: Plataforma Popular Gay. En Carlos Alberto Biendicho és el president d'aquesta associació. Fa feina a la revista Zero, de continguts homosexuals. S'encarrega dels temes de salut i sida i defensa amb entusiasme l'associacionisme gay.

El papa de Roma no vol que el Jubileu del 2000, un gran negoci, susciti una altra crisi com la d'en Luter l'any 1515 amb les seves 95 tesis contra les indulgències, text fundador del protestantisme. Joan Pau II ha explicat que les indulgències "no són rebaixes". "És tracta d'una ajuda per tal d'aconseguir un

compromís més ràpid, generós i radical. El papa va dir: Tots aquells que esperen gaudir de la indulgència limitant-se a complir les accions proposades per l'Església s'equivocuen completament". El Vaticà presenta fa 3 mesos un Manual d'indulgències, on es convida a deixar de fumar, resar amb el Papa a través de la televisió i a fer la senyal de la creu en públic com a manera d'aconseguir indulgències". Hi ha quatre condicions per a obtenir indulgències: confessar-se, combragar, resar al Papa i tenir el cor pur. En Luter s'indignà per l'autorització del Papa per a promoure les indulgències pagades, amb que es finançà la construcció de la Basílica de sant Pere. "Se tracta d'un tema delicat, que suscità incompressions històriques, que afectaren negativament a la comunitat dels cristians", reconegué el papa. A Mallorca, els anys '50 encara se pagava una butlla que ens lliurava de dejunis i d'abstinències durant la Quaresma. La meva padrina de sa Sini, mai no la comprava a la butlla, més be s'enfotia, deia: Jo no entenc de Butlla, tenc butza. I bones mossegades de carn. Va morir als 94 anys la meva padrina de sa Sini, Déu l'hagi perdonada.

En els presuposts que acaba d'aprovar el Parlament basc hi ha un apartat que per petit no deixa de cridar i molt l'atenció: es reserven vint i cinc milions de pessetes per a finançar les activitats de l'Assemblea de Municipis Bascos -municipis d'Euskadi, Navarra i l'Euskadi de dins França-. Vint-i-cinc milions no són molts, diuen en Ben Vickers del DdB, però aquest suport econòmic és d'aquells que tenen més valor del monetari. L'Assemblea, segons els polítics castellans, és nul, inexistent, ridícula i anticonstitucional, com moltes coses que fan i diuen al país basc. Però ara compta amb alguns diners que feran que existeixi una mica més. El fet que

l'assignació sigui el resultat d'una exigència d'EH tampoc la fa menys significativa, per molt que això empenyi als de Madrid.

He parlat amb molts de pensionistes, i tots, o quasi tots estan empenyadíssims amb n'Aznar, i juren i perjuren que no el votaran mai més. I són molts, els pensionistes que voten. Tots varen sentir al president dels espanyols dient: "Eto e un disparate", quan el president Antic va anunciar l'augment, encara que només fos per una vegada, de les pensions no contributives. També van escaldats els pensionistes amb l'augment del 2% que els ha concedit el Govern espanyol, i faran el possible per foter-lo fora. Lo bo, l'ideal és que votassin patits mallorquins, d'aquests que no tenen la central a Madrid, i d'aquests només n'hi ha tres: ERC, UM i PSM. Els altres, espanyolum invasor.

De la revista del Lobby per la Independència, copiam: Joaquín Rabasco (ASI), Policia Nazional en excedència: "Nos agreden per ser forasters" (UH 070699). "Hábleme en cristiano, mallorquin hideputa cabron polaco de mierda!"

Diuen que a la fira de Lluçmajor d'enguany, en Rabasco (l'invent el PP a s'Arenal perquè aquí no els vota ni déu), en Rabasco, juntament amb el terrorista incendiari Kaime Martorell, ja te lema per a la seva pancarta. **Lluçmajor ja és bilíngüe. Ahora toca a España.**

En Joan Verger, quan encara parlava va dir: Una de les vallas del PSOE que lleva por lema "Esta

és tu casa" se encuentra instalada ante la carcel de Palma (UH 300599). I la presó de Palma està a la carretera del Túnel de Sóller, beneitarro.

Josep Estelrich, capellà de sant Joan i subscriptor de l'Estel: Som un poc xenòfob. A Mallorca hi ha gent que fa nosa. Aquesta mescladissa de cultures és una pesta. Jo no aniria a Alemanya a fer nosa. Jo he estat al Burundi, he menjat cebixe i he dit que m'agradava. Però la prepotència d'aquesta gent que ha vingut a viure aquí, rematada amb aquestes Ferias de Abril subvencionades per l'Ajuntament de Ciutat, me molesta (UH 060699).

I a mi, en Mateu Marió, també me molesten i molt els alemanys. Fa un parell d'anys, els parlaves en alemany i et contestaven amb simpatia. Avui, han après el castellà i et diuen en imperatiu: Hábleme en castellano. Que estamos en España. I altres filldeputades com aquestes. Me queien molt bé els alemanys d'altre temps, però els d'ara, quan els veig me'n vaig d'ells com de la pesta.

Els qui sí, ens miren amb tota la simpatia, són els gallego-portuguesos, els bascos, els de la Bretanya, els irlandesos, els escocesos, els polonesos, els dels Països Bàltics, els Xecs, els Eslovacs, les nacions que han aconseguit independitzar-se de la Sèrbia d'en Milosevic i moltes altres nacions europees que han aconseguit la seva independència o que lluiten per aconseguir-la. Amb els ciutadans de nacions imperials com Anglaterra, Espanya, França i Alemanya, val més no parlar-hi. Ω

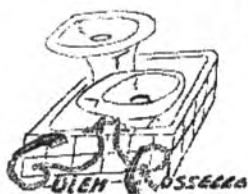
Filletes meves

Dedicat a les famílies destrossades per la massacre franquista, feta pels pares dels actuals ministres del P.P.

Bonic tresor,
Menudes,
Valeu tot l'or
D'aquest món.
Deixeu que segui aquí,
ben al vostre costat,
I jo us faré adormir
Amb un somni dolç i daurat.

Dos angelets
Tenia,
Dos reietons
Rebufons.
Ben eixerits i bonics,
Com vosaltres, iguals.
Fa poc que van morir,
I mai no m'ho acabaré.

Seré la vostra mare
Des d'ara, si voleu.
Com feia la que heu perdut,
De tot us guardaré.
Us cantaré cançons.
A casa, juntes, farem jocs,
Pastissos del millors.
I al vespre us acotxaré Ω

Amb carnet
d'instal·lador autoritzat
per Gas i Calefacció

INSTAL·LACIONS I MANTENIMENT

- Fontaneria
- Calefacció
- Gas
- Piscines
- Recs
- Canals de Zinc

Carrer de Llorenç Villalonga, 19
Tel. 971 512 126 - 07350 BINISSALEM

El turisme i la cultura autoctona

PERE FELIP I BUADES

Que el turisme que reben els Països Catalans és nociu per a la llengua catalana, és obvi i palpable.

I ho és per diferents motius. Ho és per la situació d'ocupació cultural espanyola que patim. Ho és perquè els espanyolistes han anat suplantant (davant el fet turístic) la nostra cultura per una altra d'importació (toros, pandereta i balls andalusos) i la seva llengua canyí. Ho és per la actitud d'alguns hotelers mesquins, avars incultes i sense cap casta de sensibilitat que han propiciat que en els seus hotels se vengui una cultura que ens és forastera, la del "bailaor i bailaora" amb manbelletes, guitarras i balls que ens són totalment aliens. Ho és per la actitud de les nostres institucions que no sols han consentit durant

el llarg regnat del PP aquesta situació, sinó que fins i tot l'han patrocinat, subvencionant amb diner públic via IBATUR, múltiples i costosos actes culturals i artístics forans per a promocionar la nostra terra, la nostra gent i la nostra "cultura". I ho han fet presentant la nostra cultura en les expressions de cant i balls andalusos.

I això ha estat possible, gràcies a la actitud vergonyosament passiva dels partits "nacionalistes", que no han estat capaços de denunciar, aquesta actitud del PP governant, davant la societat balear com hauria estat la seva obligació.

Ho és per la innata covardia del nostre poble colonitzat pels espanyols, que viu la seva vida a base de contínues renúncies. Renúncies a quasi

tot per tal de no haver d'enfrontar-se a situacions incòmodes que requereixen alguna dosi de valentia, o a la necessitat de pensar, analitzar, o de tenir un mínim de sensibilitat i estimació envers lo propi. Una mica de memòria històrica i familiar que ens faci recordar que existim. Que venim de nissaga catalana, encara que si avui tenim carnet d'identitat espanyol, de la mateixa manera el podríem tenir francès, anglès o argelí.

Ho és també perquè, des de les diferents associacions culturals i les institucions, hi ha hagut una deixadesa de responsabilitats, a l'igual que als diferents organismes responsables de la normalització de la llengua catalana, en mans del PP fins ara fa mig any.

Idó be, nosaltres, els mallorquins, diem que ja n'hi ha prou. I no ens avergonyim d'ésser diferents dels espanyols. No ens avergonyim d'ésser mallorquins, menorquins, eivissencs

i formenterencs, ans al contrari estam ben orgullosos de ser-ho. De tenir la llengua i la cultura catalana que ens va dur el rei En Jaume ara fa 770 anys i que ha sobreviscut durant 286 anys els atacs dels seus acarnissats enemics els espanyols i els seus aliats, els botifarres, els gonelles i els pobres d'esperit que venen la pàtria de la manera més vil i covarda... A vegades ho fan per diners, altres ho fan per manca de coratge, altres per manca de sensibilitat. Aquests són els qui a la hora de votar, ho fan a partits espanyols que propicien l'exterminació de la nostra cultura, de la nostra llengua i del nostre patrimoni.

Vull deixar constància, que el sector que més ens ha perjudicat, cultural, política i lingüísticament, ha estat el sector turístic, al qual hem de començar a demanar responsabilitats. Els haurem de demanar compensacions per la depredació que han fet del nostre patrimoni econòmic, cultural i lingüístic. Ω

Fa 54 anys que el Misser Damia Barceló de s'Alqueria Blanca va acabar la carrera i 50 que té bufet al Passeig de Mallorca de Ciutat. Especialista en dret mercantil i societats internacionals, ha estat 183 vegades a les amèriques, sobretot al Carib per assessorar als hotelers mallorquins en la seva expansió americana. El misser Barceló és glosador i poeta. Acaba de publicar el llibre Des de son Danus Nou. Són Danus és la seva possessió, entre s'Alqueria i el santuari de Consolació. En Damia està ben orgullós del seu origen humil; son pare fou el carter rural de s'Alqueria, i comerciant d'ous i gallines, ametlles i garroves a principis de segle. Anticatalanista malgrat que el seu nom és el femení de Barcelona i no massa demòcrata com se pot veure per les seves gloses, el misser Barceló és una excel·lent persona. Vet ací una de les seves gloses:

Què és això de democràcia?

Si guaites a dins l'infern Quedaràs ben astorat. Creuríes que hi he trobat, Arreplegat es govern?

Hi cremaven mil ministres, Mig milló de concejals. Cent directors generals mesclats amb estraperlistes i opositors amb destrals per fer ensalades mixtes.

Tots tenien cares tristes. Feien un bramar de mul. Amb un tió dins es cul Encara escrivien llistes Cadascú des robatori Que des poder havien fet.

A sant Pere daven pistes Fent bugada a sa memòria Per baratar es foc etern En sigles de purgatori.

Tots aclucaven ets uis. Tots anaven conpixats. Tot eren troques i truis I mentides florejadades, De promeses ofertades, A vint milions d'enganyats.

I va fer en Barrufet es silenci amb gran pet dient-los amb molta gràcia: Si voltros sou democràcia Jo som el Bonjesuset Voltros just sou lo que sou Sou pesta mal encarnada. A Déu li hauríeu robada Si haguéssiu pogut, la creu.

I donant una gran veu Rodà sa clau de l'infern. No en sortireu mai, los féu. Es poble digué: Amen

S A C A P O L A D O R A

Eleccions espanyoles

Quan les eleccions al congrés i al senat espanyols s'apropen, el partit polític que és al govern de l'Estat comença a obrir foc a discreció contra els partits que no professen el nacionalisme del centralisme espanyolista.

Fa uns anys era el PSOE qui es planyia agrament de la desfeta de la pàtria i convocava els ciutadans a votar-los perquè no haguessin de pactar amb els depredadors nacionalistes basc i català.

Ara li ha tocat el torn al PP per boca del seu president Josemari, que s'omple la boca de terrorisme, nacionalisme i construcció europea, sempre amb uns arguments que provoquen reaccions diverses que van de la rialla a la indignació, passant per l'estupefacció.

Acusa al nacionalisme d'ésser l'únic responsable de la violència, com si el nacionalisme espanyol no hi tingués res a veure, i aprofita l'avinentesa per ficar tots els altres nacionalismes dins el mateix sac: els considera medievals i dignes d'assistència psiquiàtrica, quan en realitat l'espanyolisme que professa sí que és desfasat, extemporani.

No perd cap oportunitat de recordar els casos de Bòsnia o Txetxènia per fer por a la gent,

però amb això situa Espanya al costat de Sèrbia o bé de Rússia, úniques responsables de les indignes accions de neteja ètnica.

Manipula la realitat quan diu que els nacionalismes d'alliberament aspiren a l'establiment d'estats aïllats i tancats al món que els envolta, quan en realitat tots volem integrar-nos en igualtat de condicions al si de la Unió Europea, una unió que si no acaba de quallar és pels impediments que posen contínuament els estats plurinacionals que lluiten per evitar la pèrdua del poder absolut sobre els propis dominis, incloses les colònies (nosaltres entre elles, per exemple).

Perd el nord quan afirma que els independentistes volem establir un règim de llengua única: no vol veure que a l'estat que ell presideix els únics monolingües -per culpa de l'Estat i per a desgràcia dels ciutadans afectats- són els castellanoparlants, però aquests sembla que tenen patent de cors.

Per què tants de desbarats?

Per guanyar-se o assegurar-se el vot espanyolista, un vot que treballarà amb l'argument que sense majoria absoluta els espanyols han de pactar amb els partits de centre-dreta bascos i catalans, ja que els canaris són dels seus i els gallecs naveguen per l'esquerra.

El que no entenem és com Almunia encara no ha començat

a amollar també les barbaritats verbals pertinents: ¿No s'adona que això li fa perdre terreny a territori espanyol o bé està cohibit per la nova línia obrerta per Margall i Antich i espera guanyar terreny a la perifèria encara fidel a la unitat de la pàtria?

Quatres Illes, un país, cap frontera

Des del Pacte del Govern es pretén camuflar la gran descentralització que podria suposar la nova legislació relativa a les competències que assumarien els Consells i volen maquillar-ho amb el vell eslògan de "projecte de país".

Ara bé, si realment volen que la immensa frontera que separa totes i cadascuna de les illes es dilueixi en una certa consciència i voluntat d'unitat política haurien de tenir més cura a l'hora d'elaborar anuncis institucionals com el del transport que recomana agafar el tren, entre d'altres coses, perquè, com tothom hauria de sebre, de tren només n'hi ha a Mallorca, fet que reforça la creença ben fonamentada en la realitat dels menorquins, els eivissencs i els formenterers que el concepte de Balears es correspon política-ment amb el territori insular de Mallorca.

"xantatge" de UM?

Hem sabut que al congrés-asseblea d'E/IU, el representant del PSM a l'acte de cloenda, Joan Antoni Salas, va referir-se a la necessitat que l'esquerra guanyàs per àmplia majoria les properes eleccions casolanes per evitar el "xantatge" a què s'han vist sotmesos per constituir l'actual Govern.

I nosaltres ens demanam: Es referia a un "xantatge" dels seus socis exclusius al govern del Consell de Mallorca? Ens agrada saber si el PSM fou víctima de qualque xantatge perquè s'associàs a UM per governar al Consell mallorquí...Ω

BAR-RESTAURANT MESON CAN GUAITA

Obert les 24 hores
Cuina mallorquina i internacional

Obert tot l'any

Menú dies feiners,
migdia i vespre, 995 ptes

Menú festius,
1300- Extensa carta de 104 plats

Carretera Militar, 253-
Tel. 971 743 290

Fa un any que en Miquel Sureda regenta el Restaurant El Túnel al carrer de la Mar de Ciutat. Un lloc on se menja a la carta per una mitjana de 2.000 ptes. Tel. 971 728 458

Fa 25 anys que el misser Llorenç Gomi-la de Llorito, te bufet d'advocat al Passeig Mallorca de Ciutat. La seva especialitat són els plets civils. Tel. 971 725 362

Fa 3 anys que na Mònica Martínez regenta es Cafè des Passeig. Al Passeig de Mallorca de Ciutat. Despatxa desdèjuns i tapes. Tel. 971 725 362

És en Damià d'Idrosistem Balear. Tracta l'aigua per osmosis inversa. El trobarem amb la seva família el dia del canvi de Mil·leni fent el vermut al Restaurant Can Guaita de s'Arenal. Tel. 656 871 941

Lisboa

Viatjar fora dels nostres "límits" lingüístics, culturals o polítics vol dir -en menor o major mesura- comparar-nos amb uns altres humans que solen viure d'una manera més o manco diferent, tot i que les diferències de vegades són difícilment compatibles en el si d'un mateix model i d'altres són només graus d'un estadi "evolutiu" en un marc-típic comú.

Com és evident, Lisboa, com a ciutat portuguesa i, per tant, europea, pertany al segon cas. Les diferències més evidents consisteixen en detalls que nosaltres no considerem dignes d'importació-imitació, però que a ells possiblement tampoc no els canviarien substancialment l'existència si n'haguessin de prescindir: El fum de les torradores de castanyes que impregna l'aire de places i carrers, la proliferació de pastisseries (la gran majoria dels lisboetes estan inflats...i no precisament d'aire!) o l'aspecte decadent dels barris del casc antic són part d'una ciutat que es mou a cavall entre el passat i la més rabiosa modernitat, amb els seus MacDonalds, Zara i Mango, amb la rehabilitació d'edificis antics col·locant finestres...de PVC!, etc. Qualsevol mallorquí que rondi o superi la quarantena no tendria cap dificultat a relacionar directament tot això amb la Palma o la Barcelona dels anys seixanta-setanta, on s'endevinava el futur però encara hi resistien les olors i els colors del passat, unes ciutats que feien una passa avant i una altra enrere a la recerca d'un model rendible: El casc antic de Palma, per exemple, ha perdut a moltes zones el seu aspecte

te decadent, però no per això és menys atractiu...

Lisboa, com Madrid o Atenes i altres ciutats del sud europeu que exerceixen com a capitals dels respectius estats, és també una ciutat en obres, on sembla que l'objectiu és que tot acabi essent o almenys pareixent nou, un fenomen que a Barcelona o a Palma ja és a punt d'acabar i que donarà com a resultat unes metròpolis amb moltes semblances (fent joc amb la mundialització econòmica i comunicacional) però que també se situaran entre les més modernes i funcionals d'Europa, on, al nord, només l'ex-comunista Berlín s'ha refet de dalt a baix. Que les ciutats siguin cada cop més semblants no sé si es bo o bé és dolent, ja que només som capaços de valorar-ho com a diferent, cosa que d'altra banda també és prou òbvvia.

Tres aspectes de la ciutat, emperò, em cridaren especialment l'atenció (segurament associats a la deformació professional inherent a la meua condició de lingüista i de sociòleg): Els usos lingüístics, les agrupacions humanes i el transport públic de persones.

Pel que fa a l'aspecte lingüístic, viatjant per les pàgines d'Internet fetes per indígenes vaig detectar immediatament una cosa que en Nadal Batle sempre havia promogut: La llengua nacional pròpia per anar per casa i l'anglès per anar pel món. El bilingüisme català-anglès per a nosaltres seria evidentment una passa de gegant si tenim en compte que els portuguesos el practiquen amb la més absoluta normalitat, tot i que per a ells també representi una continuïtat dels llaços que històricament han mantingut amb els britànics com

a via per neutralitzar el suposat perill espanyol. Als lisboetes no els fa massa gràcia l'espanyol, tot i que els monllingües en aquesta llengua no ho puguin comprovar per manca d'alternativa, però molt sovint es fan el desentès o el malentès quan el senten, mentre que tenen una passió molt especial per l'anglès, que de vegades no parlen amb massa correcció però que l'utilitzen amb grans mostres de satisfacció -els canvia la cara positivament- en les relacions amb els forasters. Nosaltres podem avaluar això perquè tenim la disponibilitat a fer servir els nostres coneixements d'anglès o de qualsevol altra llengua quan anam pel món, però els espanyols de pràctica monolingüe seguiran pensant que la resposta dels indígenes és independent de la llengua emprada. Que això no són manies personals ho prova el fet que els portuguesos mostren públicament les seves preferències: A l'aeroport o als centres comercials tot sol aparèixer en portuguès i en anglès, al costat del francès als tramvies, els hotels o els restaurants. I l'espanyol? No conec estudis comparatius detallats, però jo diria que té més o manco la mateixa presència que a Oslo, per exemple.

En relació a les persones, s'evidencia que les colònies portugueses inclouen terres habitades per gent d'altres races per la important presència de negres i mestissos a l'àrea central de Lisboa, mentre que als barris marginals habitats pel que se solen denominar classes populars predominen els portuguesos blancs procedents de zones agrícoles en recessió. Així, Lisboa té una doble immigració, la dels portuguesos que fugen de l'arada i la que prové de les seves antigues

colònies. Això no té transcendència lingüística (tothom xerra portuguès), però sí que s'observa una separació clara entre blancs, negres (Cabo Verde,...) i mestissos (Brasil,...) en els grups humans que es constitueixen i en la seva distribució sobre el territori, més o manco com passa per tot arreu, tot i que allà pugui ser una mica més evident per a un foraster a partir dels indicatius que aporta el color de la pell.

Finalment, una sorpresa molt-molt positiva que fa referència als mitjans de transport públic de persones. Lisboa és la millor prova que les grans excuses que molt sovint sentim a ca nostra sobre les immenses dificultats -per no dir la impossibilitat- que suposa una àmplia xarxa de transport públic són excuses de mal pagador. A tota l'extensa àrea de la Gran Lisboa un s'hi pot moure amb extrema facilitat i gran rapidesa fet ús exclusivament de mitjans de transport públics: El metro, el tramvia, el tren, l'autobús i els transbordadors (per creuar el riu "Tejo") tenen una cobertura territorial i una freqüència de pas envejables per a qualsevol ciutat, i això és especialment desitjable per la gran reducció que suposa en el nombre de vehicles particulars en circulació (la fluïdesa del trànsit és evident) i pels bons efectes en la salut de les persones, que té la manca d'estrès produïda pel fet d'haver de conduir en ciutats congestionades. Si a Palma en particular i a Mallorca en general hi hagués la voluntat de promoure una bona xarxa de transport públic (ràpid, extens i econòmic) ja veuríem qui renunciaria a tots els avantatges que aquest suposa. Ω

Pep Blai de Formentera

El Vaticà fa política, sempre n'ha feta

Deixa'm demanar-te: tu et tens per catòlico-romà? Crec que aquest és un tema clau, fins i tot a nivell polític. D'una banda cal acceptar la diversitat i contradiccions existents dins l'Església Romana, cal diferenciar la Cúria Vaticana (càrrecs polítics disfressats de religiosos per a sotmetre cristians a interessos creats de les institucions catòlico-romanes) del baix clergat. El Vaticà és un estret aliat de Madrid, però gran part del clergat català és catalanista. El Vaticà usa l'Opus Dei com a braç per a les finances i la diplomàcia, i els quicos (neocatumenals) per a contrarestar l'expansió de les sectes evangèliques: amb llurs mateixes armes: Així, el Papa és el rei, la Cúria la noblesa, l'Opus la burgesia, quicos i altres el poble. Cadascú té una funció en l'organigrama papal, al qual se sotmeten, car la submissió (correlativa a la negació de la pròpia consciència) és

consubstancial a les religions cesàries i polítiques: Islam, per ex., vol dir submissió. Submissió: vet ací l'eix central del Vaticà i de Madrid. L'Església romana tolera, fins i tot, corrallets que el Papa detesta: La Teologia de l'Alliberament (jesuïtes, etc....) per a atreure's les masses de miserables d'Amèrica llatina, ve a ser l'esquerra catòlica europea, els nacionalistes indesitjables però inevitables que no han pogut pas exterminar malgrat tanta croada: catalans, bascs, etc..., els quals són indesitjables per mandat de l'aliat madrileny, car altres (polonesos, lituans, irlandesos...) són fills predilectes a oposar a la competència ortodoxo-oriental o protestant. Tot depèn de l'interès creat: ben cínic.

El Vaticà és un monstre polític-religiós: és un Estat i, alhora, una multinacional. Vet ací un perillós, cruel i implacable enemic de Catalunya.

Geoestràtegicament, la llibertat de Catalunya passa per aliar-nos al protestantisme i millor si és el més potent, el nord-americà: com per plantar cara al depredador idioma castellà ens cal tirar mà de l'anglès com a idioma aliat.

Jugar de papistes o d'hispanos és jugar en terreny molt enemic. Ser catòlico-romà i catalanista és haver d'anar sempre contrari, assetjat; car el poder rau en mans d'un enemic altíssim i sens escrúpols: la secular aliança Madrid-París-Vaticà. Cal denunciar-los i explicar als nostres compatriotes quina és la situació real, que no ens enganyin més amb tanta intoxicació i punyetes.

Sense una radical reorientació en aquests temes, Catalunya romandrà mediatitzada i desvertebrada per organismes confusos o hostils a la nostra llibertat, com és l'Església vaticana institucional. L'actitud de l'Es-

glésia majoritària, a més, i per a més desastre, ha generat agnosticisme, descristianització, materialisme, anomia i desintegració social i nacional (comparem, si no, el basquisme, tan cristià, al catalanisme, tan secular) així mateix, des de l'Almirall a ERC, un catalanisme més o menys anticlerical i agnòstic, que no és gens estable, front a un altre més diluït (ara, CiU) que representa el clergat catalanista assetjat per mil punyetes vaticano-madrilenyes.

Una suggerència: feu amistat amb protestants, interesau-vos per la Bíblia com a Constitució front a l'autocràcia cèsareo-papista, interesseu-vos per la cultura i llengües anglo-germàniques, mesureu amb justícia i realisme el que fan o poden fer els Estats Units front al que fa o pot fer Europa i en especial l'Europa catòlica. Ω

Jaume Tallaferro

Fa 15 anys que en Jordi Marcé de Ciutat regenta la botiga de compra-venda de mobles i complements al carrer del Forn de la Glòria de Ciutat. Tel. 971 297622

Fa mig any que les germanes Cabot han obert la Immobiliària CB3 al carrer de Montenegro de Ciutat. Tel. 971 727313

Fa 4 anys que els germans Batista, originaris de la República Dominicana regenten la Cafeteria Michelangelo al carrer Berenguer de Tornamira de Ciutat. Fan la cuina mallorquina. Despatxen el plat del dia a 875 ptes. Tel. 971 715 286

En Vicente González, d'Avila, a qui veiem amb la seva filla Anna Maria, acaba d'obrir la Cafeteria Nacar a l'Avinguda de Jaume III de Ciutat. Despatxa el menú reduït en una palangana a 900 ptes. El menú amb 2 primers i dos segons a triar en val 1000. Tel. 971 720 348

En Tichkaoui Abdellah de Casablanca (el Marroc) d'ètnia berber, regenta la Immobiliària Europa a l'Avinguda de Jaume III de Ciutat. També és agent de borsa. Tel. 971 213 265

Pakistan: clima de terror contra les minories, amb lleis musulmanes

Sal-lima, cristiana pakistanesa pot patir una pena de 2 anys per dur una musulmana a la fe cristiana. Després de la seva conversió, la jove exmusulmana de 18 anys, fou assassinada per un parent, i, poc després, Sal-lina fou detinguda. A la presó fou violada i torturada (CSI 6/)-CSEM).

Després d'una discussió, 3 cristians d'Alipur (Panjab) foren acusats de flectomia per llur veí musulmà, amb l'acusació tòpica "d'haver llençat pàgines de l'Alcorà dins el seu verger". Tot i no tenir cap altre testimoni, Hussein i Sahar foren detinguts el 25-11-98, mentre que Isac Masih se'n fugí. Al desembre Hussein fou alliberat sota vigilància.

Insultar Mohamet te pena de mort al Pakistan i qui profani un Alcorà pot patir cadena perpètua. Una simple acusació ja us pot fer detenir. Ranjah Masih, acusat de llençar una pedra contra un cartell musulmà, pateix presó preventiva. Ajub Masih, està empresonat per semblants motius d'ençà l'octubre del 1996.

Tanmateix l'any passat fou creat el Consell de Pau Musulmano-Cristià per caps islàmics i cristians que cerquen prevenir l'abús de la llei sobre la flectomia. Ja fan de mitjancers i han aconseguit l'alliberament de molts cristians. (PO).

L'Índia: feixisme contra les minories

A l'Índia el moviment RSS (Induistes feixistes) ha reivindicat ja atemptats contra cristians i continuen semblant (com ací la premsa espanyolista contra Catalunya) tota mena de colossals mentides contra els cristians i el cristianisme. Així, mentre a l'Estat espanyol hi ha un fort clima anticatalà, a l'Índia hi

ha un fort clima anticristià. La violència hi pot esclatar en qualsevol moment. Que Déu faci callar els morros mentiders d'aquest ramat de nazis.

El 16-3-99 els hinduistes integristes atacaren el vilatge cristià de Ranalai (Orissa): 160 cases foren cremades. La policia feia una setmana que sabia que els feixistes preparaven l'atac, però no feu res per protegir els cristians. Al Índia com a qualsevol Estat de tot arreu, la policia és còmplice dels crims generats per raons d'Estat, per més injustes o desenfocades que sien. Naturalment, pertot hi ha major o menor censura o encobriment, als mitjans de comunicació, sobre tortures i crims policíacs. Sempre hi ha lligams entre policia i grups feixistes: sovint, arreu, els militants feixistes són fills o parents de militars i policies: creuen així defensar llurs interessos corporatius, de casta corrupta.

Nepal: policia i feixistes contra els cristians

També al Nepal els cristians fan de cap de turc, de jueus com els catalans sota Espanya). Divendres Sant del 99, la policia antiavalots atacà violentament una pacífica manifestació de cristians: 28 d'ells acabaren a l'hospital. Volen espaordir la minoria cristiana, en ràpida creixença i sense drets civils ni llibertat religiosa. Mentre tant, els extremistes hinduistes vénen de l'Índia a fi d'excitar les autoritats nepaleses contra els cristians (tal fan la COPE, ABC, Anson, Boadella, Vidal-Quadras, Rabasco etc... contra els catalano-parlants).

Veiem com, arreu, els mecanismes del prejudici, el racisme, el poder i els programes són els mateixos. Sols els noms concrets hi van variant al llarg dels països i de la història.

A la manifestació hi havia dones, nins i vells, els quals foren igualment agredits, davant la casa de la vila de Patan (la vall de Katmandú). Testimonis escoltaren els policies dir-se el uns als altres: *És el moment de donar a aquests cristians una bona tana.* Ω

EPISODIS TURÍSTICS

(ALFONS CUBELLS PLENS)

1-La cançó del conserge de nit. (Adaptació de versos d'Ausiàs Marc)

El dia va tenir por de perdre sa claror
quan vingué la nit i expandí ses tenebres
pocs animals no clogueren les parpelles
i els malalts creixeren en llur dolor

Els malfactors volgueren que tot l'any duràs
perquè llurs mals tinguessin cobriment
però jo, que visc sense igual en turment
sense fer mal he volgut que aviat passàs.

Jo sóc aquell que en les nits de tempesta
quan la majoria de gent festeja prop dels focs
i podent gaudir amb ells els propis jocs
vaig sobre neu, descalç, sense fer festa.

Fent de senyor que mai fou vassall
ni s'imaginà de fer cap homenatge
en tot fet lleig mostrà son cor salvatge
no em falten, diu, guardó ni bon detall.

Així disposat, dolç m'ha de semblar l'amarg
tant és en mi aficionat aquell gust
al mateix temps tinc cor d'acer, de carn i fust
jo sóc aquest que em dic Miquel Nadal.

2- Elegia de quan se'n va una donzella (Adaptació d'un fragment de la novel·la "Sòlids en suspensió" de Manuel de Pedrolo)

Així, descansant silenciosa, tan quieta, Miss X que reposes, apaivagada i plàcida, frec a frec del cos immòbil del mascle calmat, ajaçat prop teu en la pau de la nit que embolcalla la cambra tranquil·la; asserenada, dolçament consolada de l'ansia que t'encenia el deler que abranda ves bo i oferint el propi foc que ara crema en repòs, amb na Miss X relaxada de bocons un moment abans que una mà torni a esmunyir-se cap a la zona ombrejada on el minvament començarà a esquinçar-se, aleshores que la mateixa mà anirà desplaçant-se per les cuixes, els flancs, el pit, i una boca es precipitarà cap a una inflexibilitat emergent que tornarà a créixer, inquieta i trasbalsada, bellugadissa en la nit que esclatarà perquè et sentis sense límits, aurora i capvespre, Miss X voluptuosa que sospires i vols que la flama s'alci encara més, que s'alci, amb arrogància matinal fins a l'infinit del teu desig, del desig de l'altre, tots dos alhora que es perdran senyoreta femella encara ell en terra quan l'avió s'enlaira cap a fites inajornables de sols i de llunes orgàsmiques. Ω

Per un poder judicial propi

BERNAT JOAN I MARÍ.

PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÛSES

L'Estat espanyol, des de la consolidació de la transició, s'ha descentralitzat administrativament en dos dels tres poders de l'estat, però s'ha mantingut sòlidament centralitzat en el tercer. Així, tant l'executiu s'ha diversificat -cada comunitat autònoma té un poder executiu, concretat en el seu propi govern- i el legislatiu també -per això existeixen els parlaments autonòmics. El poder judicial, emperò, continua depenent estrictament de la capital de l'Estat, i la seua estructura és igual de centralitzada que ho era, per exemple, durant la dictadura franquista.

De l'estructuració dels diversos poders se'n deriva també el seu grau de concordància amb les característiques pròpies de cada comunitat humana integrada dins l'Estat espanyol. Així, els

executius de cada govern autonòmic solen ser formats majoritàriament per gent de la terra i solen funcionar en la llengua del país. Quelcom de semblant podem dir, sense por que les estadístiques ens puguin contradir, dels parlaments autonòmics. Fins i tot aquells que gaudeixen de menys grau d'autonomia -i podríem esmentar el de les Balears com a exemple- participen d'aquesta característica.

El poder judicial, en canvi, ha entroncat poquíssim amb els respectius contextos socials. Així, un jutjat sol funcionar ben igual si es troba a Eivissa, a Durango o a Valladolid. No hi ha habitualment gaires diferències de formes, de llengua, o de manera de tractar amb la gent. Fins i tot es dona la circumstància que el sistema

judicial, a les comunitats autònomes no castellanès, és el que presenta un major percentatge de càrrecs importants forasters. Tot plegat deixa ben clar que mentre el divorci entre executiu i legislatiu, per un cantó, i societat per l'altre, a les comunitats autònomes no castellanès s'ha anat reduint amb el pas del temps, el divorci entre poder judicial i societat es manté absolutament intacte. I, ara com ara, el poder judicial sembla del tot impermeable al fet elemental de la plurinacionalitat de l'Estat.

Per a les pròximes eleccions legislatives, el Partit Nacionalista Basc (PNB) ha preparat una proposta d'allò més elemental i que sobta que d'altres partits del mateix abast no l'hagin tenguda fins ara en consideració: la creació d'un poder judicial autò-

nom per a Euskadi. Probablement, la força mateixa dels fets ha estat el que ha provocat la necessitat d'aquesta reivindicació. L'oposició de diversos jutges a vehicular els seus judicis en euskara, la negativa de molts d'ells a aprendre la llengua del País Basc, i la disfunció entre les aspiracions col·lectives de la societat basca i la pràctica quotidiana dels jutges en aquell lloc del món ha portat a reivindicar un sistema judicial propi, del tot imprescindible si realment s'hi vol arribar a impartir justícia.

Les condicions que hem esmentat per al País Basc es donen exactament en la mateixa mesura a les altres dues nacions no castellanès de l'Estat, ço és a Galícia i als Països Catalans. Avui dia, entre nosaltres, existeix la contradicció del tot flagrant que el nostre parlament autonòmic aprova lleis que són rebutjades -encara que haurien d'aplicar-les- pels estaments judicials, de mane-

ra que, malgrat la seua aprovació per la gran majoria dels nostres representants legítims, després no tenen una aplicació real. Aquestes lleis sempre tenen a veure amb els drets culturals i lingüístics (és a dir, amb trets nacionals que no compartim amb Castella). Així, doncs, tenim una Llei de Normalització Lingüística, promulgada l'any 1986, que encara no s'aplica ni tan sols en l'estament que ha de vetllar perquè s'apliqui en tota la societat, és a dir, dins el sistema judicial. Per molt que la llengua catalana és oficial de la comunitat autònoma -juntament amb la de l'Estat- i per molt que tots els ciutadans tenim el dret a usar-la davant tots els estaments del nostre arxipèlag, avui encara hi ha jutges que exerceixen entre nosaltres que no saben català i que, només que sigui per això, ja entrebanquen els nostres drets personals.

Per a quan, un sistema judicial propi per als Països Catalans? Ω

Aznar i la seva política antiobrera

"Els treballadors han transferit, de forma involuntària, als empresaris, aproximadament 112.030 milions de pessetes, com a conseqüència de la desviació de l'IPC durant l'any 1999 a l'Estat espanyol. Ho afirma la Comissió Executiva de la UGT, que dona una sèrie de dades que eleven aquesta xifra a 136.792 milions de pessetes. I encara, el Secretari d'Estat d'Economia exigeix als sindicats que "sien responsables" i s'acontentin amb augmentos salarials del 2%. Mentrestant, els executius de les empreses privades s'enduen desenes de mils de milions en comissions.

Mentrestant, les Corts han aprovat els Pressupostos del

2000, que lliuren als empresaris els diners de les cotitzacions per atur, destinats a sostenir als treballadors en atur, i transfereixen de manera massiva recursos públics a mans privades.

La Llei d'Acompanyament d'aquests pressupostos conté a més noves mesures per tal de rebaixar i llevar impostos als especuladors. Per ex., facilita que els capitalistes puguin crear "empreses holding" per tal d'eludir l'impost de patrimoni (48%). Eximeix de tributs les participacions en "societats d'inversió col·lectiva de capital variable" (amb un capital de 400 milions per amunt).

La mateixa Llei d'Acompanyament facilita la prorroga de la explotació d'autopistes, (quasi totes dins els Països Catalans, un dels grans negocis del franquisme), contra els dictàmens jurídics que consideren aquests prorrogues abusives, un "enriquiment injust".

A la vegada, el Govern anuncia la seva intenció d'aprovar el reglament que permeti aplicar les fundacions sanitàries, aprovades amb la Llei d'Acompanyament de fa un any, però que encara no s'han atrevit a implantar donada la oposició generalitzada.

És evident que el govern Aznar, davant el risc de perdre les eleccions, vol aprofitar el temps fent regals als seus amics.

Però el problema és més fondo.

Vuitanta vuit dels 220 enginyers de camins, canals i ports que presten servei en la Direcció General de Carreteres del Ministeri de Foment denuncien que des de 1985, i cada vegada més, les decisions de construcció d'autopistes i autovies es veuen sotmeses a "greus perversions" de mode que "se poden fer per pac-

tes polítics autovies de disseny luxós i cost molt elevat o autopistes no rendibles". Assenyalen que la "inexistència cada volta major de normes tècniques i estudis que garantitzen la igualtat davant de situacions similars en tot el territori" se converteix en un focus de greuges comparatius entre les comunitats autònomes.

Se queixen aquests enginyers de que damunt ells recau la responsabilitat jurídica del control i la administració de serveis "cada vegada més privatitzats, convertint la seva signatura en una aparença de legalitat que els pot dur a ser responsables legals de decisions que els són alienes", que cada vegada se deleguen més tasques a empreses privades, sense que existeixi una organització administrativa que controli aquesta activitat en el seu conjunt i permeti optimitzar les inversions realitzades.

Per la seva part, els grups parlamentaris del PSOE, IU i Mixte del Congrés dels Diputats, denuncien que més de tres bilions de pessetes, producte de les privatitzacions, s'han destinat a dissimular el dèficit públic, que les privatitzacions s'han dut a terme "amb manca de transparència, manca de mecanismes democràtics de control i confusió entre els interessos públics i privats",

que "l'Estat ha perdut instruments per fer política econòmica" i que la comissió creada el 1996 per tal d'investigar les privatitzacions ha estat sotmesa a les necessitats i desitjos del Govern.

De tot això exposat fins aquí se desprèn amb claredat que tota la política que s'aplica a l'Estat espanyol és una política de privatització, que posa les riqueses, els mitjans dels pobles, a disposició d'aquests interessos privats.

La conclusió d'aquests tres grups parlamentaris és que el Parlament segueixi la investigació, és a dir, que els governs segueixin brindant el saqueig de la terra a interessos privats i el Parlament "prosegueixi la investigació".

Efectivament, en uns moments en que se suposa que els ciutadans haurien de poder decidir en les eleccions, la OCDE ja ha anunciat el programa que ha d'aplicar qual-sevol govern que se formi després de les eleccions. En aquest programa destaca la substitució del sistema públic de pensions de repartiment pels fons de pensions, abaratir l'acomodament, entrada de capital privat en les caixes d'estalvis. Ω

Pere Felip i Buades.

Festa de l'Estendard

El 31 de desembre, final de l'any, del segle i del mil·lenni fou una gran festa a Ciutat de Mallorca. Una festa que data del temps del Rei en Jaume, per commemorar la seva entrada a Mendina Mayurca amb els seus cavallers i soldats catalans (els aragonesos no hi volgueren prendre part) aquell final d'any de 1229. Festa que ha aguantat guerres i dictadures i que de cada dia pren més força. Enguany eren dos cents els independentistes que amb les seves banderes al davant ompliren la Plaça de Cort amb els crits de "Fora les forces d'ocupació", que fou la salutació que rebé el Regiment d'Infanteria Palma 47 quan formaren a la Plaça i que aguantaren els crits durant dues hores. Només quan la seva banda de música toca La Balanguera, la gent cantà enlloc de

cridar, tot el temps, la gent no se cansà de repetir: "Visca Terra Lliure", "la Policia tortura i assassina" (hi havia un destacament de policia espanyola a la plaça que va haver d'aguantar tota classe d'improperis) "boti boti boti, espanyol el qui no boti", "seguí, seguí, seguí, espanyol el qui no seguí". "Perdreu Cuba, ara perdreu Mallorca". "Ni França ni Espanya, Països Catalans". "A mi ningú no m'enganya, Mallorca no és Espanya". "Els mallorquins som catalans, els mallorquins som valencians", (quan començà a fer brusquina) "Els nacionals no tenen xubasquero". No en volem cap que no sigui dels nostres.

A les deu i quart la corporació en ple va sortir de Cort. Els regidors del PSM foren aplaudits pels independentis-

La corporació va entrar l'Estendard. Miquelina Lladó brodà l'"La Colcada", després de la missa a la Seu. Els militars varen ser escridassats pels independentistes.

tes, però quan el vicepresident del Govern, Pere Sampol passava, la gent va començar a cantar. "PSM botiflers, Sampol botifler", cosa no gens estranya. El dia abans el vaig trobar al carrer de sant Joan i li vaig regalar un Estel. T'agradarà Pere, tu ets independentista, o no? I estam tan bé amb els espanyols! Féu el vicepresident amb mitja rialla. No li vaig contestar, perquè amb aquestes coses no vaig de verbes. Però per qualche cosa la gent li diu botifler.

Vaig dinar al Celler Sa Premsa amb els independentistes amb la sorpresa que jo era l'únic vell de la colla, la pregunta és: que s'ha fet de tota aquella gent de la meua edat que feia festa el 31 de desembre?. De totes maneres

me va agradar i vaig aprendre molt d'aquesta gent jove. I és clar, van a la Universitat i aprenen moltes coses que a mi ningú m'ensenyà aquells anys grisos i pobres de la postguerra.

Després de llarga sobretaula anarem al Born on més de mil persones amb les nostres senyeres partiren en processó encapçalats pels xeremiers (la música guerrera dels mallorquins i dels escocesos) cap a la Plaça del Rei en Jaume cridant les mateixes consignes del matí. Arribats allà, el capellà i escriptor independentista, el manacorí Jaume Santandreu va arengar la concurrència fent referència al lema de la mani: "Que s'acceleri aquesta marxa. En Santandreu va criticar amb duresa que la democràcia no

ha arribat més que al Govern i al Parlament, on se parla català i els qui comanden són gent del país, però no als jutjats, on els qui comanden son espanyols i parlen espanyol, ni a l'església on la gent no te veu ni vot. Va recordar els 50.000 pobres, 10.000 alcohòlics, 15.000 drogadictes i altres marginats que no tenen un lloc on anar. Va acabar l'acte amb l'himne de Mallorca, que és la Balanguera i l'Himne dels Països Catalans, que com sabeu és Els Segadors. A la processó hi poguerem veure el candidat a les eleccions al Congrés pel PSM Cecil Buele i el Director General de Cultura Pere Muñoz, entre altres polítics d'esquerres. Ω

Mateu Marió de sant Joan

La manifestació al seu pas pel Teatre Principal.

Fotos: Pere Bota

Construcció del País: empresaris i polítics suspesos

Recentment, la Fundació Jaume Bofill ha tret un informe, dirigit per J. M. Tresseres, sobre la situació cultural al Principat de Catalunya, i sobre la responsabilitat de diferents sectors de la societat catalana en aquest camp concret de la vida del país. Segons aquest estudi, existeix un autocentrament considerable en pensadors, creadors i artistes i, en canvi, aquest autocentrament, aquesta defensa d'un estatus propi per a Catalunya, és considerablement feble entre els sectors empresarials i no està ben consolidat entre els sectors polítics. Critiquen els autors d'aquest informe, per exemple, l'esteril enfrontament permanent entre els dos principals partits polítics del Principat, governant a banda i banda de la Plaça de Sant Jaume, que es comporten com

si el país ja gaudís d'una situació de normalitat nacional i afebleixen, per tant, la necessària reivindicació d'aquesta normalitat. Quant als sectors empresarials, apunten que cada cop més actuen no en funció de Catalunya, sinó en funció d'una mena de transnacionalitat -absolutament comprensible en un context de globalització creixent, que afecta, sobretot, l'economia-, que passa (i això ja és una mica més complicat d'entendre) gairebé sempre per Madrid.

Així, doncs, la vitalitat de la societat catalana autònoma torna a estar, com ocorria a finals del segle passat, en mans d'intel·lectuals i d'artistes. Quant a polítics i empresaris, en aquella època, ara fa un segle, podem dir que encara no s'havien incorpo-

rat a la reivindicació nacional. Potser ara la cosa és prou més greu que no aleshores, perquè ara el problema no és que encara no s'hi hagin incorporat, sinó que ja n'han dimittit. El temps en què la burgesia catalana estava decididament al costat de la reivindicació d'un espai propi per a Catalunya ja ha passat, i són precisament els polítics els que l'han deixat passar -una vegada més en la història recent- sense aprofitar l'oportunitat que la Història els brindava.

A les illes Balears i Pitiüses es donen unes condicions prou diferents de les del principat de Catalunya, però en termes generals hi ha alguns punts de contacte. Patim una intel·lectualitat majoritàriament espanyolista, però és en aquest sector on podem tro-

bar l'índex de catalanitat -o d'autonomisme, o de reivindicació d'un balearisme polític, o del que sigui, però en aquesta línia- més elevat. Quant a l'empresariat, existeix una tal desvertebració, desestructuració i varietat que no podríem arribar a afirmar quin paper juga avui dia la classe empresarial entre nosaltres, però està claríssim que les vinculacions extra-baleariques són claríssimes i que, per tant, el màxim gruix d'interrelacions es donen també, necessàriament, amb els centres de decisió espanyols.

Quant als polítics, la qüestió és més que evident. Fins ara les nostres illes han constituït poc més que una sucursal política de la capital de l'Estat. A hores d'ara, existeixen unes bones condicions

per intentar bastir algun tipus de projecte mínimament alternatiu a tot això, per posar les bases perquè les nostres illes, amb el temps, esdevinguin una mica més autònomes.

El problema, a hores d'ara, seria relligar mínimament els intel·lectuals i artistes favorables a l'emancipació del país, amb els pocs empresaris que també vegin -i és qüestió d'intel·ligència- que els seus interessos econòmics van en aquesta direcció, i amb els polítics que tinguin la valentia de reivindicar uns drets nacionals propis. Tot plegat és molt complicat però també engrescador, i ara com ara no hi ha cap altra via de sortida per a un país que, si no respira, se'ns ofega. Ω

Bernat Joan i Mari - Eivissa

La participació política no-convencional (VI)

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÁNDEZ, POLITÒLEG

La violència política, però, no sempre està mal vista pel gruix de la societat, ans al contrari. Moltes voltes l'ús de la força és considerat necessari i democràticament "saludable", sempre i quan aquesta força sigui utilitzada per defensar el "dret" i la "justícia". Però parlar de dret i de justícia és entrar, en la majoria de les ocasions, en el camp de la subjectivitat, car aquests mots adquireixen diferents significats segons les persones i les societats.

És més, moltes voltes, la justícia (entesa com a benestar social per tothom, respecte als drets humans, conservació del medi ambient, reconeixement del dret dels pobles a decidir lliurement el seu futur...) pot entrar en col·lisió amb el dret legalment instituït en un Estat. Podem trobar-nos, aleshores, amb una situació en la qual l'ús de la violència pot portar-se a terme, bé per fundar un nou dret diferent a l'instituït, bé per conservar aqueix dret existent; produint-se, llavors, una situació de pur antagonisme. Pot succeir, a més, que aquells que facin ús de la violència per tal de canviar el dret, un cop hagin aconseguit els seus propòsits, continuïn utilitzant la violència, però aquest cop per evitar que altres grups puguin enderrocar-los i fer-se amb el poder; esdevenint així, l'antic grup insurgent, en els nous defensors del dret instaurat, convertint-se en la nova classe conservadora, practicant de la repressió d'Estat.

L'Estat, com si d'un cos viu es tractés, cercarà sempre la pròpia supervivència, sense dubtar mai en fer ús

de la violència sempre que calgui. Una violència aquesta que podrà ser física i visible als ulls de tothom, en forma de càrregues policials i assassinats d'opositors; o bé, aquesta violència podrà manifestar-se de forma més subtil, però igualment brutal i destructiva, per exemple en forma d'inhabilitació en l'exercici d'un càrrec públic a tota persona que es negui a fer el "servei" militar i la prestació social substitutòria, o la negació d'ajudes públiques als escriptors i mitjans de comunicació que no combreguin amb el poder i/o no s'expressin en la llengua de l'Estat (és el cas de la denegació de subvencions públiques per part de la Generalitat valenciana a l'edició en català).

Al principi d'aquest assaig vaig dir que pensava que el fenomen de les guerrilles urbanes continuaria augmentant en el nostre context occidental. El segle XXI, al meu entendre, serà el segle dels moviments guerrillers a les principals ciutats i conglomercions humanes tant de Catalunya com dels països d'economia capitalista del nostre entorn. Actualment ens trobem en una fase de capitalisme avançat on una part important de la població resta al marge del procés de consum de masses en un sentit ampli. No hem d'oblidar que allò que genera una situació de revolta popular no és tant la pobresa en si, sinó la percepció que tingui cadascú de la seva situació personal. Pensem en les vegades que, mirant per televisió un reportatge sobre l'estil de vida semi-primitiu que porten diversos pobles indígenes d'Amèrica o algunes tribus d'Àfrica, sense les

comoditats occidentals, sempre hi ha algú de nosaltres que acaba exclamant: "Mirate'ls, més feliços que nosaltres viuen"; i, en moltes ocasions, així és. Aquesta gent, sense el confort al que estem acostumats a Occident, fa l'efecte que són més feliços; aquest fenomen es deu a que, tot i ésser gent pobre, no troben al seu voltant ningú que sigui excessivament ric, és a dir, les diferències socials (si més no pel que respecta a la possessió de coses materials) són mínimes o, àdhuc, inexistentes, el que genera una situació de no-conflicte social.

Per contra, a Occident, els ciutadans ens trobem constantment bombardejats per la propaganda salvatge llançada pels mitjans de comunicació de masses, i en especial per la televisió, incitant a un consumisme compulsiu a gran escala. S'acaben creant estereotips humans que les empreses de màrqueting s'encarreguen convenientment d'esbombar arreu, primant ara "valors" tals com el d'"ésser jove", "tenir èxit a tots els nivells (econòmic, amb els nois i/o les noies, en els estudis i el treball)", etc. Els anuncis i les sèries televisives van adreçades als joves, mostrant-nos el camí que mena a l'èxit: beure tal beguda refrescant amb gas, fumar una marca de tabac determinada, portar un tipus de roba concreta, tenir un bon treball molt ben remunerat i una enorme casa amb jardí abans d'acomplir els trenta...; aquest és l'objectiu marcat des del Poder, i qui no sigui capaç d'assolir-ho, serà llançat a l'infern de la marginació social i/o de la frustració personal. El pobre conviu amb el ric. I aquest és el moll de l'assumpte.

Cada vegada més, els joves tenim una major facilitat a l'hora d'accedir a uns estudis superiors que, en teoria, ens haurien de servir per aconseguir tots aqueixos objectius marcats (marcats pel Poder, sense que nosal-

tres en siguem plenament conscients). Tanmateix, un cop acabats els estudis universitaris, la major part dels joves acaba (acabem) per veure que això de tenir un treball fix i ben remunerat (com el que tenen els nostres "ídols" de la televisió) és poc menys que una quimera impossible. La realitat és una altra de ben diferent, i l'eterna promesa escoltada durant els llargs anys d'estudi de que "ja arribaran temps millors" ens acaba semblant cada cop més això mateix, una promesa, paraules buides de contingut real (material). Així, després de més de vint anys estudiant, te n'adones de que no tens res... o potser sí?

En realitat, allò que normalment troben els joves que aconsegueixen, amb molt d'esforç, finalitzar una carrera universitària, és un mercat laboral que els mena a l'exploació econòmica més vergonyosa: inestabilitat i sinistralitat laboral (mots aquests, "inestabilitat" i "sinistralitat" que apareixen sovint units), sous baixíssims que no donen ni per poder independitzar-se dels pares, feines que en res no tenen a veure amb allò que s'ha estudiat...; i és aleshores quan arriba la frustració més amarga i absoluta. Després de vint anys estudiant, fent castells a l'aire, pensant en un futur ple de felicitat i d'èxits, inexistent materialment, però que "per força" haurà d'arribar; te n'adones que només tens... frustració... i molts dels millors anys de la teva vida perduts... i una amargor que et puja per la gola i que es projecta cap als ulls... i una rancúnia contra aquells que t'han manipulat i estafat des de dalt.

Molts joves acaben caient en una depressió crònica que els acaba menant a l'alcoholisme, les drogues i/o el suïcidi (ja resulta simptomàtic que siguin els països més desenvolupats del món els que registren les taxes més elevades d'alcoholisme així com els índex més alts de suïcidis entre els seus ciutadans). Un noi o una noia que guanyi, a Catalunya, 70.000 pessetes mensuals, es troba lluny d'aconseguir el seu somni d'emancipació personal, no podrà comprar-se una casa, ni un cotxe, ni anar de

vacances al Carib, però sí que tindrà diners per anar-se tots els caps de setmana de barriola a la discoteca, sí podrà engatar-se i, fins i tot, de vegades, esnifar alguna cosa mínimament depurada. El Poder ja se n'encarrega de que no manqui la música "tecno" a cap nucli urbà, així com de que l'alcohol i altres drogues es trobin a l'abast de tothom. El jove frustrat que termina emborratxant-se i drogant-se cada dissabte, per a després passar-se el diumenge dormint la ressaca, és el somni de tot sistema dictatorial, car elimina la possible dissidència.

Per contra, altres joves desencisats amb el sistema, no cauen en el parany que els han parat des de dalt, ans al contrari, cerquen les causes primeres de la seva situació personal i opten per plantar cara a aquells que els han menat a aqueixa situació de marginalitat laboral. Els llibres esdevenen els seus millors amics, la nit el seu hàbitat natural, i les 70.000 pessetes mensuals la font d'ingressos que els ha de servir per comprar el material necessari per canalitzar tota aqueixa frustració i organitzar l'odi. S'afecten als "kòctels", i no precisament als que porten alcohol, sinó als que van carregats amb oli i gasolina, que no deixen ressaca; al temps que descobren que la potassa i el sofre, combinats convenientment, esdevenen la música de fons orquestrada d'una nit de Sant Joan que dura tres-cents seixanta-cinc nits a l'any. El Poder té un problema. La ciutat esdevé la selva, les boques de metro substitueixen les coves, els carrerons als caminols del bosc, els portals a les giragonses de la muntanya. Les caixes d'estalvi, les empreses de treball temporal, els edificis oficials, han de tancar-se amb vidres resistents, per poder aturar, ni que sigui mínimament, als altres Resistents. Els exèrcits populars ja no consten de milers de soldats incultes que no saben llegir ni escriure, ara són grups diminuts (o, àdhuc, escamots d'una sola persona) d'il·lustrats amb títols universitaris. La guerrilla urbana està en marxa. Benvinguts al segle XXI. Ω

Cafeteria - Restaurante
BONAIRE
 Menú
 Dies feiners 925
 Diumenges 1.400
 Ctra. Militar, 215 • Tel. 971 743 225 • El Arenal

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXXII)

Regnat de Juan II (de Navarra) 1458-1479

PER RICARD COLOM - TLF. 964 207607

"...el desconèixement de la història pròpia és una de les causes més radicals de l'afebliment de la consciència nacional catalana i de la seva lenta substitució per la consciència nacional espanyola. Els nostres ocupants ho saben perfectament i, per això, és la primera cosa que han amagat, car són conscients que és allò que més els denuncia i més posa en evidència. El factor històric és tant important que el factor lingüístic a l'hora de crear o de reconstruir una consciència nacional, donat que és la història la que més explica el per què de la identitat lingüística i col·lectiva d'un país.

(Cataluna, nou estat europeu. Declaració de la Primera Convenció per la Independència Nacional.)

24-2-1462: Complot de sant Maties: un gran nombre de menestrals "en manera d'ave-lot" marxen al palau reial tot cridant el nom de Joan II.

25-2-1462: Representants del Sindicat dels Tres Estaments visiten la reina per demanar-li: retorn del rei, sojorn del lloctinent a Barcelona i un oficial reial per a presidir les reunions del Sindicat.

Finals 2.1462: El Consell de Cent i el Consell de Trenta voten l'expulsió immediata dels consellers buscaires i sindicalistes de la Conxorxa de sant Maties: 42 en total.

5-3-1462: El Consell acorda reclutar un exèrcit per a sufocar la remença.

11.3.1462: La reina, atemorida per l'ambient de repressió i dictadura bigaire a Barcelona, abandona sos aliats i súbdits i fuig a Girona, on el bisbe Joan Margarit li ofereix recer segur i pròxim a la frontera, on tropes franceses sojornen per acord amb Juan II.

3 a 5.1462: Detencions i tortures a sindicalistes i buscaires a Barcelona, els quals la Biga creia implicats en una conxorxa, suposadament muntada per Pere d'Urrea, arquebisbe tarragoní, i el comte de Prades. Els turmentats confessen un complot entre els caps buscaires moderats.

5.1462: La Generalitat i el Consell, tanmateix, encara proposen un projecte de "Concòrdia": "Que lo senyor no puixi dormir la primera nit amb la muller del pagès". (capítol 8).

9.5.1462: Exèrcit del Consell del Principat, comandat pel comte de Pallars, surt de Barcelona a Girona, on són la reina i el príncep.

19.5.1462: Francesc Pallarès, conseller segon, i el ciutadà Pere Destorrent, ex -conseller en cap (en 1458), són escanyats per la Biga.

21.5.1462: Bernat Torró, ex-conseller en cap (en 1455), el mostassà Martí Solzina i el cap de la Busca Joan de Mitjavila són ofegats, i el sabater Jaume Perdigo penjat.

5-1462: Morts els caps buscaires moderats, sols un abisme resta entre la Monarquia i els seus aliats (remences i buscaires) i les institucions princepatines bigaires Ω

M A N I F E S T

"Crida - 2000. Països Catalans"

1.- Convoco a Assemblea dels Països Catalans

La independència de cada nació és el bé més preuat per establir la pau a la Terra. Mai cap país no pot mercadejar la qualitat de la seva llibertat.

Convoco a Assemblea dels Països Catalans, convoco tots els habitants de la Catalunya del Nord, de la Franja de Ponent, de les Illes Balears i Pitiüses, del País Valencià, del Principat d'Andorra i del Principat de Catalunya, siguin de la procedència que siguin, amb consciència de pertànyer a una nació amb arrels mil·lenàries i que anhelin la responsabilitat del seu futur.

La meva convocatòria respon a una única finalitat primera: la proclamació de la nostra independència com a poble sobirà, dintre d'Europa, en la línia de les declaracions dels Drets dels pobles de la ONU, en la seva singularitat i en igualtat fraternal amb la resta de pobles de la Terra.

- "La independència no es demana, es pren"-.

2.- El poder dels poderosos.

Nosaltres hem mantingut el poder dels estats espanyol i francès. Cal que aquest poder i el dels imperialismes polítics, religiosos, militars, econòmics o culturals estiguin sotmesos a la qualitat de la nostra convicció d'ésser una nació digna de regir el seu destí.

La nostra força de poble no s'alimenta d'aquests poders.

El poder acumulat en les estructures polítiques i socioeconòmiques del nostre propi poble, desposseït, en la base, d'informació fidedigna, d'opinió i de decisió públiques, segrestades pels nostres polítics en exercici, es fonamenten en la nostra passivitat resignada.

Malgrat les nostres diferències, cal que neixi la nostra força de la nostra cohesió, del nostre consens cordial, del nostre pacte de fidelitat, del nostre compromís de germanor i de la defensa del nostre ésser com a poble.

- "Lluitarem contra el fort mentre siguem febles"-.

3.- Una veu ferma i sincera.

Ara és el moment que els nostres partits, sindicats i Institucions escoltin la nostra veu, una veu realment ferma i sincera. Ara és el moment que la voluntat del poble esdevingui la veu de la responsabilitat solidària, amb les mans lliures per acollir en germanor totes les diferències i diversitats interiors, sempre que no vulguin destruir la nació i retornar-la a la subjecció que ha patit durant els darrers segles.

Ara és el moment de satisfer la nostra ànsia de solidaritzar-nos amb els desposseïts de la nostra terra i amb les nacions explotades i oprimides del món, tot començant per les més properes, i de renunciar per sempre més a tota agressió expansiva.

- "Lluitarem contra nosaltres mateixos

quan siguem forts"-.

4.- A fi d'avaluar la sinceritat d'aquest manifest.

A partir de l'u de gener de l'any 2000, símbol d'una nova vida de llibertat i responsabilitat per a la nostra pàtria, emprenc un acte testimonial d'afirmació de sobirania. I em planto.

No he sabut trobar millor manera que manifestar-me sense soroll de les 9 del matí a les 9 del vespre, tots els dies de l'any, davant el Palau de la Generalitat del Principat de Catalunya.

Espero que la salut i les forces permetin de mantenir-me en aquesta actitud fins que es constitueixi una vera Assemblea dels Països Catalans, generadora de la declaració d'independència per vies plenament solidàries i estrictament no violentes.

Així mateix, espero que altres persones del meu poble, amb la mateixa actitud, es creguin amb deure de prolongar la meva acció davant les altres Generalitats o davant de Consells Comarcals, Ajuntaments de municipi o de barri, etc.

- "Jo sóc poble, tu ets poble"-.

5.- Acollint-me a un dret indiscutible.

M'acullo al dret de qualsevol persona adulta a fer una crida a favor de la comunitat. I convido tota persona, que se senti catalana i que vulgui la independència dels PPCC, a comprometre's públicament.

A aquest efecte s'inscriurà en l'Assemblea del seu territori (barri, municipi, comarca, regió o illa, país) o, en el seu cas, la crearà. Aquesta Assemblea i altres del seu nivell aniran substantivant Assemblees, cada cop més generals, fins a constituir l'Assemblea dels Països Catalans.

La força ("cràcia") del nostre poble ("demo-") rau en la consistència d'aquesta Assemblea d'Assemblees, que hauran d'intentar arribar fins a la llar més humil o la masia més aïllada. En aquestes Assemblees, a més de la promoció de la independència, es tractarà de qualsevol tema que condueixi a la millor vida de la nació i, així, s'anirà enfortint la maduració de les seves noves responsabilitats.

- "¿Qui prendrà cura de l'ànima catalana?"- Ω

El poble català és el subjecte col·lectiu actiu de la sobirania nacional. Aquesta crida, abans que un emplaçament als Estats espanyol i francès, és una proposta dirigida al poble català.

Lluís M. Xirinacs i Damians. Barcelona, 1 de gener de 2000.
Coordinació provisional. Telèf.: 93.419.47.47

RECORDA

Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO NECESSITA

L'esperit republicà Espanya Versus Catalunya, any 2000 (II)

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

La pregunta és: com així Madrid ha esdevingut un gran nucli industrial, tot i no disposar d'una burgesia autòctona? I com així Barcelona, pel contrari, ha seguit un procés de desmantellament continuat del seu dens teixit industrial? Cal desvelar el misteri.

No és el cas que a Madrid o a Castella hi hagués una classe burgesa autòctona que desplegués una producció industrial moderna afí a les dels grans nuclis industrials europeus. I malgrat tot, a l'any 2000, Madrid ha esdevingut un gran nucli industrial, i és el primer centre financer, comercial i cultural de l'Estat.

El franquisme era un total instrument de l'Oligarquia hispana. La primera època triomfal, 1939-1956, fou un intent de realitzar la utopia: la construcció d'una "Nueva Espana". Ideològicament, es va correspondre amb l'anomenat "Nacional-catolicismo". Es tractava de construir una economia poderosa sota la direcció exclusiva del Règim, és a dir, de l'Oligarquia. Es tractava de construir una "Espana Grande" amb una mentalitat de "mitad monjes, mitad soldados". Els resultats de l'Autarquia econòmica foren un fracàs; al 1956, la producció econòmica no abastava les xifres del 1936. La utopia era això: crear una economia moderna i poderosa per mitjà de lleis i decrets. Crear una economia sense el concurs ni del capitalisme ni de la burgesia.

Tot i el fracàs continuat del règim econòmic franquista, les estructures creades pel franquisme han marcat tot el procés econòmic de l'Estat fins al dia d'avui. Arribats al 2000, l'Oligarquia

continua mantenint l'hegemonia, i les perversions econòmiques introduïdes a l'etapa autàrquica franquista continuen determinant el procés econòmic de tot l'Estat fins al dia d'avui.

A partir del 39, l'Oligarquia va disposar de poder polític per cometre greus violències econòmiques. La primera i més important fou l'estatalització a gran escala; era creació o reforçament dels grans monopolis de l'Estat: Renfe, Campsa, Telefónica, Iberia, Tabacalera, Transmediterranea, Correos i moltes altres. Per suposat, els decrets-lllei establien que les seues centrals de les empreses havien de radicar a Madrid. Per altre costat, totes les activitats econòmiques de la burgesia restaven rígidament intervingudes. No es podia tirar en davant ni una sola iniciativa sense el vist i plau de Madrid.

Seguint l'impuls que li es propi, l'Oligarquia mirava d'impedir el desenvolupament de les diverses burgesies de l'Estat, de la catalana en especial. L'Oligarquia només accepta aquells empresaris burgesos que es posen al seu servei i sota la seva dependència. Tampoc va impulsar o crear les condicions idònies pel sorgiment d'una burgesia autòctona nacional castellano-andalusa.

Tot i el seu èxit polític, la consolidació de l'Estat franquista, eren conscients de la seva feblesa dins l'àmbit internacional. Tenien assegurat el control de l'Estat, però es feia massa evident el retard d'Espana respecte a Europa. Per corregir aquesta situació iniciaren "l'etapa aperturista".

És la segona gran violència econòmica: Mentre es posava

impediments a les iniciatives dels catalans, es feien acords econòmics - i ara es continuen fent -, sempre amb clàusules secretes, a les grans empreses industrials foranes. Aquesta darrera és la fórmula de la conversió de Madrid en un gran centre industrial: l'establiment de centenars i centenars d'empreses estrangeres, previ acords polítics negociats amb el Govern central. Per a l'Oligarquia ha estat com una fórmula miraculosa: Disposen d'una producció industrial moderna, tot i mantenint ofegades i controlades les burgesies perifèriques de l'Estat. Aparentment, podria semblar una meravella, però, en realitat, el preu a pagar és insuportable. En efecte, a l'any 2000, tot i aquesta industrialització moderna "espanyola", resulta no gens fàcil anar al mercat i trobar productes industrials de patent verament espanyola o catalana o basca.

A començament del nou mil·lenni, les diverses burgesies nacionals de l'Estat han anat abandonant els segments de producció industrial més clàssics i han concentrat el gros dels seus esforços i capitals als sectors terciaris, en especial, als relacionats amb el turisme. La burgesia catalana s'ha vist obligada a cedir tot de segments de l'activitat industrial més complexa i tecnificada en benefici de les empreses estrangeres. Per suposat, a l'àrea de Barcelona, per exemple, resten centenars d'empreses industrials d'automoció, però són empreses complementàries, proveïdores de les grans empreses estrangeres (Per exemple, produeixen elements per a Seat, és a dir, per a Volkswagen, i la seva estabilitat depèn de les decisions que es prenguin a

Munic). Els segments industrials on es manté la resistència catalana són aquells, a més del tèxtil, on és més a l'abast competir amb les multinacionals, com, per exemple, construcció, mobles, pell i calçat, i aquelles indústries en las que l'artesania i el disseny hi juguen un paper destacat. També mostren una especial embranzida les indústries catalanes del segment alimentari, en especial, les empreses del vi.

A l'any 2000, tots els sectors de producció de l'Estat espanyol són greument interferits per les empreses estrangeres, majorment europees i nordamericanes (també hi ha una creixent presència asiàtica) i no al l'inrevés: són poques i modestes les empreses industrials catalanes o espanyoles presents al món.

En esquema, la tesi és la següent: les diverses burgesies de l'Estat, la castellano-andalusa inclosa, al no disposar d'un Estat que vetlli pels seus interessos (Més encara: han de suportar un aparell d'Estat que vetlla per impedir la seva independència i expansió) no pot competir en pla d'igualtat amb les burgesies foranes. És amb aquestes burgesies

estrangeres amb qui fa pactes i a qui dona suport l'Estat espanyol, l'Oligarquia espanyola. Donades aquestes condicions d'avantatge, les burgesies foranes han accelerat la seva carrera inversionista als més diversos camps econòmics, i no solament al de la indústria feixuga o d'alta tecnologia. Així queden greument afectats sectors com l'agroalimentari, comerç, banca, assegurances, mineria, explotacions agràries, urbanitzacions, agències turístiques, etc. La Catalunya insular ha patit de manera destacada aquesta ofensiva de les burgesies estrangeres, especialment de la francesa, la qual sembla que és la que disposa de més privilegis. En referència a Mallorca i per posar uns noms concrets: Els permisos per a la instal·lació de grans superfícies comercials - tipus d'empresa que era a l'abast de la burgesia mallorquina - foren concedits a les multinacionals franceses, Pryca, Continente i Alcampo; i, posteriorment, a la madrilenya El Corte Inglés. Mare Nostrum, d'assegurances, fou comprada per la parisenc Axa. El Caserio va passar a mans estrangeres... Ω

Refransys

Del bestiar i altres animals

Des que l'home (i la dona) fou obligat a deixar el paradís, i per tant, es veié en la necessitat d'aconseguir els aliments mitjançant el conreu de la terra, va trobar en els animals, que, amb el temps, molts d'ells esdevingueren domèstics, un puntal molt valuós, tant pel que fa a l'ajut en les tasques agrícoles, com per a l'obtenció directa de nodriments i altres productes de diversa utilitat.

Lògicament, aquesta antiquíssima i estreta relació home-bestia, hauria de condicionar uns comportaments i unes formes de pensar, que es reflecteixen en els que s'esmenten a continuació.

1. "Alguna cosa és" - digué en veure un ós el llebrer.
2. A animal donat, no li posis pèros.
3. A bèstia grossa, morral gros.
4. A bou vell, esquella nova.
5. A burra que criï, no li diguis arri.
6. A burro vell, albarda nova.
7. A ca gros no cal dir-li quisso.
8. A cada porc li arriba el seu Sant Martí.
9. A casa de l'hortolà, sempre és més gras el marrà.
10. A casa de llebrers, no hi busquis engrunes.
11. A Catalunya i a Castella, el cavall porta la sella.
12. A cavall corredor, cabestre curt.
13. A cavall donat, no li miris el dentat.
14. A cavall menjador, cabestre curt.
15. A cavall que vola, no li cal esperó ni fuetada. Ω

NOTA: Aquest capítol consta de 441 refransys. La resta els podreu trobar en el llibre de propera aparició "5.000 REFRANSYS DE NOSTRA TERRA" d'Arola Editors, del qual en soc l'autor. Arola Editors - Polígon Francolí, parcel·la 3, 43006 Tarragona - Telèfon 977.54.76.11 E-mail: arola@tinet.fut.es

**Catalunya s'ho val
SELECCIÓ INTERNACIONAL!**

**ENTREM EN BON PEU
AL MIL·LENNI**

BELLVER
TEJIDOS - TEIXITS

PALMA: C/ San Miguel, 44
Tel. 971 72 22 41
INCA: Pça. Verge de Lluc, 1
Tel. 971 88 31 08

TEXTURES

PORTO PI CENTRO
Local 26 05
Tel. 971 40 56 97

La presència de la nissaga reial dels Borbó és una és una declaració hostil a la pròpia institució acadèmica

No tenim rei ni en volem!

Els dotze claustrals que l'Assemblea d'Estudiants Nacionalistes (AEN), que junt amb el BEI i l'ACE forma la Coordinadora d'Estudiants dels Països Catalans) té a la Universitat de València estan processats per atacs a la monarquia espanyola, en un nou episodi de repressió política.

No hi ha una major molèstia per a l'actual Universitat de València que el fet de qüestionar la seva política universitària, i més encara si les protestes es dirigeixen cap a la seva actuació de portes enfora. És un fet que, després de tants anys d'obscurantisme, la mort del general Franco va fer de les facultats de l'avinguda de Blasco Ibáñez el centre de difusió ideològica de les llibertats i de la recuperació dels drets nacionals per als Països Catalans. I encara hem de comptar els anys de la batalla de València, durant els quals la nostra Universitat va donar mostres (tot i que no tantes com hauria d'haver donat) de resistència davant l'intent d'usur-

par la seva autoritat en qüestions de normativa lingüística. Però ara l'equip rectoral ha confós el seu paper, i ha traït la seva història recent, tot donant entrada en un acte oficial de celebració dels Cinc Segles de la Universitat de València a una institució que representa tot el contrari dels valors abans esmentats. La nissaga reial dels Borbó ens recorda la supressió dels nostres drets nacionals, perduts a la batalla d'Almansa contra els exèrcits de França i Castella. I la presència d'aquesta nissaga, ni que sigui tan sols simbòlica, ja és una declaració hostil a la pròpia institució acadèmica.

Si tan important ha estat el paper de la Universitat de València com avantguarda dels moviments socials i del nacionalisme a la ciutat de València, quina por hi ha ara de defensar els principis als quals fèiem abans referència? Els dotze claustrals de l'AEN (dos d'ells, a més, membres de la Junta de Govern de la Universitat) estan processats pel Jutjat d'Instruc-

ció 8 de València arran d'una protesta pública el passat mes d'abril per la visita que en aquell moment feia el rei espanyol a la nostra Universitat. La policia acusa els organitzadors d'aquell acte d'atacar i d'insultar la institució monàrquica. El camí que ha seguit la imputació del dotze claustrals és fàcil de seguir, perquè és evident que ve dictat per la intrusió (un cop més) de la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, el qual, manu militari, posa en pràctica el que anomena depuració de responsabilitats. Que hi hagi ordres directes dels serveis policials espanyols no és d'estranyar, sempre n'hi ha hagut; i que fins i tot el delegat del Govern a València hagi denegat el permís per a fer una concentració de protesta per la presència aquest cop del príncep borbònic en l'acte d'obertura del curs acadèmic d'enguany, tot al·legant motius «de seguretat», també entra dins de la mena de funcions que

GARANTE DE LA "DEMOCRACIA"...

I ARA...
PRESIDENT
D'HONOR
DELS
CINC SEGLES
de la universitat
de València
(!!!??)

assemblea d'estudiants nacionalistes

compleixen determinats aparells de l'Estat. Però la lleugeresa amb què l'equip rectoral ha preparat la celebració dels Cinc Segles, convidant el principito, això sí que és un atac i un menyspreu a l'opinió d'una part molt important dels estudiants amb representació en els òrgans d'aquesta Universitat, la qual, ara, davant els fets esmentats, és un poc menys lliure. AEN-CEPC Ω

Jornades per a la cooperació en l'estandardització del català

DAVID CASELLAS

L'Institut d'Estudis Catalans (IEC) va expressar la voluntat d'establir una cooperació adequada entre la societat i l'autoritat acadèmica que, arran de les crítiques que ha rebut el nou diccionari de l'IEC, s'han fet més necessàries. Per això va convocar unes jornades (els dies 25 i 26 de novembre) obertes a la participació de tots els professionals de la llengua.

Les jornades van començar amb la salutació de Joan A. Argenter, president de la Secció Filològica de l'IEC i van ser inaugurades per Lluís Jou, director general de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya i Joan Melià, director general de Política Lingüística del Govern Balear. És una bona nova aquesta bona entesa entre els representants de les Illes i el Principat, esperem que això presagii un canvi en les relacions polítiques entre els diversos territoris que componen els Països Catalans.

El matí del dia 25 es va caracteritzar per la propaganda institucional de les tasques portades a terme des de l'IEC, des de les universitats i des del departament d'ensenyament. Destaquem la presentació del Centre de Referència en Enginyeria Lingüística (CREL) (a càrrec de M.Teresa Cabré), que ha de servir per a la introducció de la llengua catalana dins les noves tecnologies i ha de possibilitar, per exemple, la creació i perfeccionament de programes de traducció automàtica o d'escriptura per mitjà de la veu. Sens dubte, però, la intervenció més ben acollida per part del públic va ser la de Joan Carles Martí, president de l'associació cívica El Tempir d'Elx. Joan Carles Martí ens va donar fe de la vitalitat de la llengua catalana a la zona d'Elx (on el català és parlat pel 50% de la població), malgrat les mancances i l'aïllament que pateixen. Un dels problemes més importants entre les

relacions el Principat i el País Valencià és culpa del fet que som una "nació policèfala", de la qual València i Barcelona es disputen la capitalitat.

La tarda va ser dedicada a la funció de l'assessorament lingüístic; per tant, hi eren presents els assessors lingüístics dels principals mitjans de comunicació i de les institucions. De fet, però, cadascú es va limitar a assumir el paper que li tocava sense gaires sorpreses. Potser cal destacar la intervenció més contundent d'Albert Jané qui, després de delimitar quina és la feina del corrector, va atacar contra el gran nombre de llibres d'estil existents (amb solucions oposades) i que sovint fan una crítica a la normativa vigent i s'ocupen de qüestions gramaticals, cosa que no correspondria a un veritable llibre d'estil. També cal destacar la proposta de col·laboració de Joan Vilarnau, administrador de la llista de distribució electrònica ZEFIR, per tal que aquesta llista esdevingui una veritable plataforma per a la cooperació per l'estandardització del català.

El dia 27 bàsicament va estar dedicat a la lexicografia: l'onomàstica, la tasca del TERMCAT, l'estudi dels neologismes, la utilitat dels corpus informatitzats, el lèxic especialitzat del diccionari de l'IEC (DIEC)... Cal remarcar l'afany de destacar i explicar la tasca feta des del TERMCAT i des de les comissions encarregades de redactar una segona edició del DIEC. En canvi, l'anunciat debat sobre el mateix tema gairebé va ser inexistent, ja que va ser més aviat una repetició o ampliació del que s'havia dit en les ponències: no hi va haver cap mena de controvèrsia. A més, després que el temps destinat al debat fos consumit gairebé en la seva totalitat pels mateixos ponents (hi quedava un escàs quart), les intervencions del debat eren gairebé totes fetes per les persones que d'alguna manera o altra estaven relacionats amb l'organització de les jornades.

El debat que va ser més fructífer fou el darrer, en què van intervenir uns brillants oradors com Jaume Cabré, Joaquim M. Puyal, Joan F. Mira i Josep Lacreu. En aquest debat sobre estil i normativa cal destacar la crítica de Jaume Cabré al llenguatge emprat generalment pels comunicadors, un llenguatge molt empobrit i farcit d'incorreccions i excessius anglicismes. Cal tenir en compte el poder que tenen els comunicadors per imposar el model de llengua que empren (un model gens d'acord amb un català genuí i correcte). També va qüestionar els coneixements lingüístics que s'ensenyen a les facultats on es formen aquests professionals. En el mateix sentit va insistir el valencià F.J. Mira; mentre que Puyal va exposar quins són els coneixements essencials a fi que un comunicador faci bé la seva feina i les dificultats amb què es troben per poder actuar amb professionalitat. Així mateix, Puyal va estar d'acord amb Cabré en el fet que la major part de comunicadors catalans no assoleixen el grau de coneixements lingüístics mínims necessaris.

Resumint, considerem que aquestes jornades han estat altament positives per a la relació entre els professionals procedents de diferents àmbits, malgrat algun aspecte millorable (com ja he dit quan em referia a la dinàmica dels debats). També hi hem trobat a faltar ponències on es parlés d'aspectes gramaticals i de quines directrius es pensen seguir a l'hora d'elaborar la futura nova gramàtica de la llengua catalana. Potser s'ha insistit molt en l'estudi del lèxic, però poc en la gramàtica, que al cap i a la fi és l'element cabdal en la fèsomia de la llengua. De fet, aquestes jornades han servit per a conèixer quines són les tasques de què s'ocupen l'IEC i els organismes que hi estan vinculats, però no s'ha tractat en cap moment de problemes concrets de la normativa de la llengua catalana. Esperem, però, que aquests aspectes es puguin discutir en futures jornades. Ω

L'escola graduada de Sa Pobra

PER MARINA FERRÀ-HAMELYNCK

Per a generacions i generacions de nins de Sa Pobra, "S'Escola Graduada", és referència d'ensenyament i de records. L'Escola Graduada va sorgir de les necessitats educatives provocades per la reforma pedagògica iniciada pels mestres i professors del moviment de la Institució Lliure d'Ensenyança. Les Escoles públiques a principis del segle XX depenien dels ajuntaments, que dedicaven una part bastant minvada del pressupost a l'ensenyament. Els centres públics no estaven en condicions, hi havia poca llum, poc espai per als al·lots que es trobaven amuntegats, moltes vegades la classe es feia dins una cotxera o a contrades per l'estil. Hi havia un gran absentisme escolar sobretot entre les nines. Els menuts deixaven d'anar a escola a unes edats molt primerenques per a fer feina al camp. L'ensenyament privat, essent el més nombrós el que depenia de l'Església estava en unes condicions més bones, no obstant això, només s'ho podia permetre una part de la societat, és important destacar la tasca social de les Germanes de la Caritat en l'educació de les nines a Sa Pobra, aplaudida a les actes de la Junta Local d'Educació primària, concretament aquest fragment correspon a la del 15 de gener de 1909: "El resultat de l'examen practicat a les classes dirigides per les Germanes de la Caritat on van quasi totes les nines del poble ha estat brillant i de una complaença superior per aquesta Junta.", naturalment eren educades per l'atenció de la llar.

També destacaran dins l'ensenyament privat, la dels Germans Maristes, la del Vicari Parera, la de La Salle, i la de les monges franciscanes.

L'escola pública patia de problemes molt greus, la seva valoració era molt més baixa que la privada, des de principis del segle XX la demanda de professorat anirà augmentant. El procés de millora de l'escola pública durant les primeres dècades del segle ja passat acabarà amb la creació d'una escola graduada per a nins, la qual serà finalment inaugurada el 10 de setembre de 1929, amb el nom de "Escuela Graduada Primo de Rivera" que estarà composta per sis graus. L'edat escolar es situarà dels sis anys als catorze, encara que n'hi haurà molts que abandonaran l'escola graduada als deu, onze anys ja sigui perquè l'alumne s'incorporarà a la feina del camp, ja sigui per continuar amb els estudis de segona ensenyança. El manteniment d'un mercat laboral infantil, en perjudi-

ci de l'escolaritat, es justificava pel seu complementari que aportaven a les famílies, ja que era una època de privació i d'elevat cost de la vida. No hi havia un consens entre la legislació laboral i educativa, i entre totes dues hi havia moltes contradiccions.

El límit d'alumnes matriculats venia marcat per la capacitat del local, però la manca d'escoles provocava que la graduada estès saturada i que no s'hagués posat un límit al nombre d'alumnes matriculats. Fàcilment la classe podia arribar a tenir entre quaranta a quaranta alumnes. El procés de creació de l'Escola Graduada de nins de Sa Pobra fou llarg i difícil. Tal volta per aquest motiu i per ser el primer edifici escolar de categoria dins la història del municipi ha estat respectat, estimat per la població i, encara que una mica abandonat a principis dels anys vuitanta, fou recuperat com a centre escolar en el curs 1988-89. Ω

Moment del discurs del batlle, Sr. Crespi.

SA POBLA I SANT ANTONI

Una de les tradicions més estimades en aquesta terra mallorquina és la de la festivitat de SANT ANTONI i que té el seu indret de més reconeguda a SA POBLA, de manera que per als poblers SANT ANTONI ABAT és el ciutadà omnipresent i més il·lustre homenatjat any rera any. Nosaltres també ho feim en aquestes pàgines

Sa Pobra i Sant Antoni

PER MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Als ulls dels pagesos, els diables eren portadors de desgràcies, malalties, pestes

Però Sant Antoni és sobretot el patró del bestiar i així queda demostrat en la famosa cerimònia de les beneïdes; i aquella cançó coneguda per tot diu:

"Sant Antoni qui té un do perquè mos guard s'animal com de ploma".

Dins les creences populars es troben dos antonis: el de Viana (251-356), i el seu homònim de Padua (1195-1231)

Dins les creences populars es troben dos antonis: el de Viana, l'abat de Viana (251-356) i el seu homònim de Padua (1195-1231), fratre menor de Sant Antoni de Lisboa, que predicà el evangeli al Magrib i Portugal. Aquest darrer s'entén a cercar enamorat a les al·lusions populars.

Les creences populars resten sempre amaraades de supersticions antigues; pensau, sinó, quan diem "dimoni" a un pot de llauana destapat per damunt i per davall i que serveix per a mantenir encès el foc del brasero. I el foc

és en el nostre poble, sense cap mena de dubte, tota una cultura. Com si de les flames dependés el patrimoni de les nostres tradicions.

Sant Antoni és sobretot el patró del bestiar i així queda demostrat en la famosa cerimònia de les beneïdes; i aquella cançó coneguda per tot diu:

Dins les creences populars es troben dos antonis: el de Viana (251-356), i el seu homònim de Padua (1195-1231)

Dins les creences populars es troben dos antonis: el de Viana, l'abat de Viana (251-356) i el seu homònim de Padua (1195-1231), fratre menor de Sant Antoni de Lisboa, que predicà el evangeli al Magrib i Portugal. Aquest darrer s'entén a cercar enamorat a les al·lusions populars.

el nostre cançoner de sa Pobra, textos com el que segueix:

"Sant Antoni de gener, anomenat de Viana: enviaieu-me un jove net que vénga de bona gana; maldament que sia jove, que tenga bestiar seu. Jo vos prometo, Sant Antoni, cada any dur-vos un anyell".

I també és cançó poblera la que diu:

"San Antoni de Viana, d'indiana de cassot: si no mos voleu dar coca, mos poreu dar camaïot".

I encara podríem afegir aquestes altres dues que cantaven els nostres avis:

"Sant Antoni gloriós, anomenat de Viana: a sa Pobra feis favors, protector de tanta fama".

I la darrera que diu:

"Sant Antoni gloriós guardau-mos sa somereta i, si mos fa una ruqueta, una pesseta per vos".

Foguerons i ball, música i festes religioses, cavalcades, jocs, desfilades de confraries...

Aquesta antiquíssima festa de Sant Antoni de Viana, també anomenada de Sant Antoni Abat, que, com ja hem explicat, té les arrels en l'Edat Mitjana i és segurament la més pura i representativa d'aquest país, oferia, ja des dels començaments, tot un ventall d'actes populars: foguerons i ball, música i festes religioses, cavalcades, jocs, desfilades de confraries i el tradicional dinar familiar on és evocat el sant.

I, per acabar aquesta escrit damunt el nostre sant, potser aniria bé recordar aquella cobla que diu:

"Sant Antoni i el dimoni jugaven al trenta-u; el dimoni va fer trenta i Sant Antoni, trenta-u".

Aquest text que acabam de llegir podria simbolitzar molt bé la supervivència, a través dels segles, de la nostra comunitat, sa Pobra, que, des de temps immemorial, enfrontada als Diables de la Destrucció (males anyades, sequeres, malalties, guerres...) té la darrera paraula, el trenta-u de la supervivència. Ω

Bandolers a Sa Pobra en el segle XIX La banda d'En Parragó

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Algun dia, un dels nostres escriptors-historiadors, haurà de redactar, com un dia ho va fer, en referència a tot l'Estat espanyol, Menéndez y Pelayo, la llista biogràfica dels nostres heterodoxes. Ja sabeu que la paraula "heterodox" ve del grec, "heteros", altre, i "doxa", opinió i és referència als nostres personatges rebels, els que s'enfrontaren tot al llarg de la història als sentiments ortodoxes: Monarquia absolutista, religió catòlica i inquisició, domini de l'aristocràcia, fiscalitat brutal... A la nostra llista, evidentment, no hi podria faltar En Parragó, del qual en donava notícia Mossèn Joan Parera i Sansó (1865-1928), capellà manacorí que va ser vicari de Sa Pobra del 1890 al 1927. Fundà i dirigí la revista Sa Marjal (1909-1927) i en les pàgines d'aquesta publicació ens explica moltes coses de l'ardit i temible Parragó.

Un altre manacorí, Mossèn Antoni Maria Alcover, a les "Rondalles d'En Jordi d'Es Racó" ens conta, per altra banda, que En Parragó tenia fullert, és a dir, un objecte màgic que impedia que fos capturat. Això el devia fer, als ulls del poble, una mena d'heroi fora de la llei contra el que no hi valien mals paranyis i traïcions.

Si el folklore del bandolerisme nord-americà del XIX ens ha mostrat una i altra vegada la vida del famós "Billy, the Kid" i la serralada "Morena" del camp andalús té tot una nòmina de bandits generosos i assaltadors de diligències, la nostra Mallorca, amb la figura d'Antoni Rosselló, "En Parragó", de malnom, natural de Manacor, no es queda enrera. Pens, que com els seus companys de quadrilla, "En Parragó" havia cercat el refugi del bosc i la muntanya com a darrera resposta política del liberal vençut i perseguit pel Règim absolutista. Formaven la seva colla Bartomeu Ordines, En Manco, de Santa Margalida, Miquel Mas, En Masset, d'Alaró i altres bandolers anomenats Collet, Sion i Sans. Tots eren capturats en els primers dies de gener per haver comès, entre altres delictes, el robatori dels ex-vots, joies i altres objectes de valor del cambril del Santuari de la Mare de Déu del Puig de Pollença. Això era en aquests dies de desembre i no hi hagué víctimes... Amb la presa per fugir, se'n dugueren la venerada imatge i un cop despallada de les seves riquesses, la deixaren abandonada en les branques d'un arbre, la qual cosa fou considerada com un espantós sacrilegi. Una cançó popular immortalitzava aquella feta:

En Sans i en Parragó, En Massot i en Masset, Feien ofici secret, Per robar nostro Senyor.

Les autoritats havien infiltrat dos homes dins la quadrilla i quan els "traïdors" foren descoberts, després d'haver participat en dos robatoris, els altres els acollitellaren i quan els cregueren morts, els llançaren dins un pou que hi havia a un pinar, no molt lluny de Sa Pobra. Per fer desaparèixer els cadàvers, tiraren pedres dins el pou de N'Alberdí, sembla que un dels morts no estava tan mort i es pogué ficar dins una cova que hi havia a flor d'aigua. Forces tingué per a sortir del pou, posat a través, movent mans i peus de forma alternativa. Fallà en el primer intent però se'n va sortir en el segon i anà encara, ferit com estava, fins a Muro, on donà part al Comissionat i el seu escamot que des de Palma havien arribat per a dur a terme la captura. Resultà que tampoc era mort l'altre company, un lladre "penedit", que el Capità General havia enviat també per tal que entràs a la quadrilla. El poble, per altra banda, contava com havia estat la captura d'aquell cap de bandolers que habitaven el Pujol de Son Sabater, que era un bosc espès. Deien que tenia fullert i el duia dins la butxaca en forma de fobiol. De res li serví quan anà a un ball, on el pogueren abraonar i engrillonar. Ell i els seus homes foren públicament executats a garrot vil. Una munió d'homes, dones i infants presenciaren l'espectacle. Sembla que En Parragó rebutjà els sagraments i presentant cara al públic digué: - Pot ser ara mateix morirà el meu cos però el meu esperit seguirà amb vosaltres per a fer revenja de totes les injustícies que us fan els mals frares i el caciquisme assassí! Ω

Música popular de Sant Antoni

Abans de la guerra civil espanyola un grup de folcloristes dels Països Catalans format per Joan Tomàs, Joan Amades, Baltasar Samper, Ramon Morey, Andreu Ferrer, i algun altre van recórrer tots els nostres territoris per tal de recollir tot el patrimoni de la nostra cançó popular. Heus aquí la lletra de les més conegudes referides a la festivitat de Sant Antoni:

Ai Jesús, demà és Sant Antoni. Ai Jesús, demà és Sant Antoni. Si no ho he dit, ara ho dic. Per dissabte vos convid, i per dissabte vos convid tots en es meu matrimoni.

Sant Antoni és un bon sant, qui té un dobler l'hi dona perquè mos guard s'animal sigui de pell o de ploma.

Sa ximbomba ja no sona no sona ni sonarà perquè té sa pell de ca i sa canya que no és bona.

De tots els Sants de Gener, Sant Antoni és el primer. Sant Antoni del porquet Sempre s'escau en disset.

Sant Antoni de Viana És a disset de gener, Venturós d'home qui té, Sa dona que no l'enganya. Ω

PETITS ANUNCIS

BORSA IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

Venc mobles antics. Tlf. 981 867 286.

Compro casa petita, pis o estudi a Menorca, preferentment prop de Ciutadella. Tlf. 93.432.04.19 correu electrònic: jsol12@pie.xtec.es

SERVEIS PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines,

coixins, etc. Tel. 771005.
Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapi-des. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n 'busto i que defensen la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felaniter. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels

Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes,29- 07670 Portocolom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mesquida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Óscar, C/Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º3º-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal

En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tengui bon caràcter, culte, es senti sola. Escriviu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel.ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel907843901-973603214.

Hola, al.lotes, noies, *ragazas*. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjan conèixer al.lotes *enrollades* i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortire marxa i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

Hola, soc un noi de 16 anys i estic interessat en cartejar-me amb gent que també defensi l'alliberament nacional dels països Catalans. M'agraden "Els Pets" "Brams" i "Jo t'ho diré". Enric Blanc. C/ Montcada, 1 - 08291 Ripollat.

COMUNICATS

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Poligon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'explo-tació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col.laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la *Fundació per la Pau* (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, pas-satge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius,

revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusca. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Enseniansa a Dittansia de la Yenwa Andalusca) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la dirección a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meva col.lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquen-vos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Ofereim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cris-

tianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castellè!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals,10. Telèfon 452414, lsidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adabtable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbal de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berripapera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, camvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro"

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI

Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a: L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me Informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnat-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC I SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangeli segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Grups de llonguets, està molt interessat en crear una penya d'aficionats de l'equip de rugbi català USAP. Interessats cridar al 971 200 810. Luís.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 planes 250 ptes.

Col.labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Luís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Luís.

Menorquines i menorquins! per dir prou a l'asserviment colonial espanyol, organitza't i lluita amb el Col.lectiu Independentista de Menorca CIM. Per rebre informació, escriu a CIM - Bústia Postal 24 - 07700 Maó.

Família de Mallorca cerca al.lota (Au Pair) pèr tenir cura d'un nin de 2 anys a partir de la primera setmana de desembre del 99, durant un període de 8 mesos. Cridat a partir de les 20'30 al 34/971 757 831.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritadge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Venc solar de 1.200 m². A la barriada de Bellavista, a ses Cadenes de s'Arenal. 8 milions de pessetes. Tfls. 971 441 629 - 971 441 289.

Dites relacionades amb el vi

Qui estima el vi estima un tracte d'amic.

Qui juga i guanya vi, i torna a jugar vi, paga vi.

Qui menja alls i beu vi, no hi pot l'escurçó ni el seu verí.

Qui no beu vi no entra al cel.

Qui no poda bé, ni la meitat de vi no té.

Qui no té era ni cup, la meitat del blat i del vi perdut.

Qui poda per Sant Albí sempre tindrà vinyar i beurà bon vi.

Qui poda per Sant Albí, sempre té vinya i mai té vi.

Qui posa la mà a la bóta té de tastar el vi.

Qui sopa amb molt vi esmorza amb poc pa.

Qui sopa de vi no troba ni vi agre ni dona lletja.

Qui sopa de vi, berena d'aigua.

Qui té bon vi troba amics vora de si, però amics del vi.

Qui té de fer camí begui bon vi.

Qui té el celler descuidat té una part de vi llençat.

Qui té penes i té vi li fan de bon pair, i qui no en té, de mal pair.

Qui té vinya i no té trull, del seu vi no en faci orgull.

Qui tingui mal vi que no begui vi.

Qui tira aigua al vi, de la triaca en fa verí.

Qui va beure vi negre i el va orinar clar, alguna cosa se li va quedar.

Rostit sense vi no val un comí, pilota sense pebre no val un senabre, estofat sense xocolata no val una patata.

Sa mare no vol que begui vi i ell se'n fa sopes.

Sant Joan plovent fa el vi dolent.

Sant Martí, torneu-me el vi.

Sant Pere de Fluvià, lleva vi i no dóna pa.

Sant Urbà és la clau del vi i la clau del pa.

Sant Vicenç amb bon sol, any de bon vi, si Déu vol.

Sant Vicenç clar i Sant Pau espès, de vi no en vulgueu més.

Sant Vicenç mullat, tot el vi esguerrat.

Santa Eulàlia assolellada, collita de vi assegurada.

Secret mai no s'atura, on el vi regna. Ω

RECORDA
Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

E P ! !
PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

Zoldas

Carrer de Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de Mallorca

el lleu de tots mereix un respecte
FORA FUMS!

OCASO

AGENCIA EN INCA I LLUCMAJOR

Llorenç Llobera Salom
Agent Afecte Representant

Carrer Sant Domènec, 15, 07300 Inca (Balears)

Telf. 971 50 56 14 Fax: 971 50 38 38

SERVIAUTO ARENAL S.A.

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE (Les lluites dels anys noranta)

La lluita per la llibertat d'expressió del nostre poble 1190: l'Ajuntament de Ciutat contra Emili Darder

La nit del disset d'abril de 1990 no poguérem retre l'homenatge que un grup de republicans pensàvem fer a Emili Darder Cànaves

La nit del disset d'abril de 1990 no poguérem retre l'homenatge que un grup de republicans pensàvem fer a Emili Darder Cànaves (Palma, 1895-1937). Emili Darder, un dels metges més eminents de Ciutat (licenciat per la Universitat de València el 1915) va ser detingut el 20 de juliol del 1936 pels falangistes mallorquins, tancat al castell de Bellver, embargats tots els seus béns (dos milions de pessetes d'aleshores) i, finalment, sotmès a un infamant consell de guerra, fou afusellat -ben malalt, sense poder sostenir-se dret- al cementiri de Palma. L'homenatge que planificàvem aquell abril de 1990 era senzill (simple repartida de fulls informatius per les barriades de Ciutat i pintada d'alguns murals commemoratius al Molinar, Son Serra, s'Indioteria...). La gent que més treballà en l'acte d'homenatge a Emili Darder va ser la de l'OCB (l'Organització Comunista Balear). La majoria d'afiliats i afiliades d'aquest partit procedien del PCB-PCPE (el partit escindit del PCIB i que, en aquells moments, encapçalaven Josep Valero, Lila Thomàs i Miquel Rosselló, entre d'altres dirigents prosoviètics). Cal recordar que uns anys abans (cap a l'any 1984) a les Illes -i a la resta de l'Estat- hi havia hagut l'escissió promoguda pel dirigent estalinista Ignacio Gallego -promocionada per l'ambaixada soviètica de Madrid- i que pretenia reorganitzar el comunisme espanyol (i de rebot l'illenc) sota bases -deien- del "marxisme-leninisme". El cert és que la provatura no durà gaire i de seguida els "prosoviètics" s'apuntaren a iniciatives del PC oficial (aleshores dirigit per Gerardo Iglesias; més endavant per Anguita). Els militants de l'OCB no estaven d'acord amb la política de tornar a reforçar l'eurocomunisme i, primer muntant aquesta organització revolucionària (organització que durant anys edità la revista El Comunista), després establint contactes amb el PCE (m-l), acabaren per anar abandonat progressivament tots els lligams

Emili Darder Cànaves.

que els unien als Valero-Thomàs-Rosselló.

El cert és que per l'abril de 1990 eren precisament aquest militants de l'OCB (Organització Comunista Balear) els més decidits en la lluita per la República, l'autodeterminació, el socialisme i la recordança dels republicans mallorquins afusellats pel feixisme

El cert és que per l'abril de 1990 eren precisament aquest militants de l'OCB els més decidits en la lluita per la república, l'autodeterminació, el socialisme i la recordança dels republicans mallorquins afusellats pel feixisme. Setmanes abans de l'aniversari de la proclamació de la república em vengueren a veure per demanar el meu ajut i, evidentment, com he fet sempre en aquest darrers trenta-cinc anys de lluita per la llibertat d'expressió del nostre poble, de combat per la república i l'autodeterminació, em vaig oferir a col·laborar en tan lloable tasca (l'homenatge a la república i a Emili Darder). Els vaig cercar material (que més endavant serviria per anar enllestint l'obra de teatre El Cadàver, muntatge homenatge al darrer batle democràtic de Ciutat i que va ser estrenat l'any 1996 en el Teatre

Principal de Ciutat per la Companyia "Taula Rodona" i en els anys 1998-1999 a Barcelona i diversos indrets del Principat). La idea original (que la policia de Ramon Aguiló no ens deixà portar a la pràctica) era pintar en una paret dels afores, sense molestar ni causar danys materials a cap veí de Ciutat, el rostre d'Emili Darder i reproduir al costat el poema de Bartomeu Rosselló-Pòrcel A Mallorca durant la guerra civil.

Com he dit una mica més amunt, no ho poguérem portar a la pràctica. El nostre piquet era format (entre d'altres militants de l'OCB) per Juan Sánchez, Francisco Ocete i jo mateix. En total érem sis o set els arriscats republicans que decidírem commemorar Emili Darder. Uns portaven escales, pintura, estris de dibuix, els llibres, els fulls amb el poema de Rosselló-Pòrcel (que anàvem repartint a la gent que trobàvem en aquelles hores de la nit i que anàvem deixant pels portals de les cases i bústies comercials i particulars). L'indret que ens va tocar cobrir era tota la barriada del Molinar i la paret en la qual havíem de pintar el mural era la de l'entrada al Portixol, just al costat dels dos molins que encara resten en la que va ser la barriada d'Aurora Picornell (una altra dirigent revolucionària

Ramon Aguiló Munar.

assassinada pel l'antiesquerranisme feixista) i ara ocupat per un important complex de pisos de luxe.

Només feia una estona que ens havíem posat a la tasca quan, inesperadament, dos cotxes de la policia s'aturen al nostre costat i, mentre uns es treuen les pistoles, altres s'apropien dels estris de pintar...

No es pogué fer gaire cosa. Sembla que, en previsió d'aquest tipus d'homenatge a la república, la policia de Ramon Aguiló tenia ordres de detenir i barrar el pas a qui volgués servir la memòria històrica del nostre poble, de les seves avantguardes més conscients. Només feia una estona que ens havíem posat a la tasca quan, inesperadament, dos cotxes de la policia s'aturen al nostre costat i, mentre uns es treuen les pistoles, altres s'apropien dels estris de pintar, del llibre de poemes de Bartomeu Rosselló-Pòrcel, dels pinzells i els pots de pintura... No serviren de res les meves protestes. Els policies de la "democràcia" no sabien -no havien tengut cap curset de reciclatge!- qui era Emili Darder, i molt manco Bartomeu Rosselló-Pòrcel. Record que, mentre ens apuntaven amb la pistola i, com si fóssim lladres, ens obligaven a situar-nos, amb les mans a la paret, drets damunt la voravia, i ens prenién el material per a fer el mural, jo els anava recordant aspectes essencials de la nostra història més recent. Malgrat la provada manca de cultura i educació, malgrat el perill que per la vida d'uns ciutadans pacífics significava estar amenaçats per aquelles armes de foc, vaig intentar explicar -debades que ho entenguessin!- que el deure d'una

policia pagada amb diners públics era ajudar els demòcrates que volien servir aspectes importants de la història del poble mallorquí. Era inútil. Ens miràvem com qui mira a folls perillous. No acabaven d'entendre com m'atrevia a qüestionar el seu seny i vigilància contra els delinqüents (servar la nostra història era, evidentment, cometre un acte digne de la presó). A la presó no hi anàrem. Però la multa de quaranta-cinc mil pessetes que m'enflocà el meu antic company de clandestinitat, l'amic Ramon Aguiló, sí que volien que la pagués. Anaven ben errats de comptes!

No la vaig pagar, la multa que em posà Ramon Aguiló!

No la vaig pagar, la multa que em posà Ramon Aguiló! Li vaig fer un escrit en el qual li deia que si Franco amb tot el seu poder no em va atemorir mai -i com a militant de l'OEC mai no abonàrem les multes que la dictadura ens posà per intentar presentar el nostre partit, com volia que ara, en plena democràcia (malgrat que aquesta tengués tantes mancances) m'entràs la por en el cos? La premsa, els articles d'amics i companys (especialment un de Llorenç Capellà que aparegué en el diari Balears l'onze de maig de 1990) contribuïren a fer que el batle socialista de Ciutat reconsiderés la procedència de multar els autors de l'homenatge a Emili Darder.

El diari Balears del 5 de maig de 1990 publicava una informació que signava J.A.H. sota el títol "El escritor López Crespí ha sido multado con 45 mil pesetas. El Ayuntamiento reprimió un homenaje al último alcalde republicano de Palma, Emilio Darder". Més endavant la nota del periodista resumia els esdeveniments que hem explicat més amunt. Deia Balears: "La Policía Municipal reprimió un homenaje a la República y al alcalde Emilio Darder en un acto que organizó el escritor Miquel López Crespí, junto con otros artistas. En un muro de un solar abandonado de El Molinar estaban procediendo el pasado día 17 de abril a la realización de un mural como recuerdo artístico hacia la figura histórica de Darder. El dibujo iba acompañado de unos versos del poeta Rosselló-Pòrcel.

'En ese momento -señaló ayer López Crespí- aparecieron un gran número de policías municipales y nos pidieron el carnet poniéndonos en la pared que íbamos a pintar'. Tras serles incautados los materiales de pintura que iban a ser utilizados para este propósito, 'nos dijeron que teníamos que borrar todo

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

esto, pero con los modales de los peores tiempos de la dictadura'.

'Días más tarde, Miquel López recibió en su domicilio particular la visita de un policia con una multa de 45 mil pesetas por 'pintar en la vía pública'. Al negarse a firmar tal documento, el escritor fue avisado de que sería vuelto a visitar, 'esta vez con tres testigos'.

'Nunca se nos hubiera ocurrido pintar el muro de una propiedad privada. Por eso escogimos el de un solar abandonado. Palma es una ciudad gris, no hay muros pintados'... Según el escritor, 'ésta es una actitud inconcebible [posar multes per tenir memòria històrica] en un Ayuntamiento democrático al impedir la libre expresión de las ideas de sus ciudadanos. A Aguiló le preguntaría si quiere ser alcalde de una ciudad sin memoria, sin ciudadanos que puedan expresar libremente sus ideas mediante la pintura, la poesía y el arte en la pared'.

Si en temps d'en Franco ens haguessin dit que seriem reprimits per un batle "socialista" no ho hauriem cregut mai

És evident que no vaig pagar mai aquella ridícula multa posada per exrepublicans esdevinguts -el que fan els bons sous i les poltrones!- eficients servidors de la monarquia. Tot plegat feia feredat. Aquella manca de sensibilitat històrica,

aquest servilisme davant la banca, la monarquia... Era difícil d'imaginar el que s'esdevenia! Si en temps d'en Franco ens haguessin dit que seriem reprimits per un batle "socialista" no ho hauriem cregut mai. Que ho fes la dreta... era comprensible. Sabíem del recent reciclatge de tant franquista, de la manca de cultura dels nou rics illencs que ens havien venut al capital espanyol i internacional, de l'odi a l'esquerra, al socialisme, a tot el que feia olor de progressisme... Però era inconcebible que la repressió vengués de l'"esquerra"! Em vaig haver de veure amenaçat per els pistoles de la "democràtica" policia de Ramon Aguiló per acabar de copsar tot el que de renúncies i traïdes a les tradicions més combatives del nostre poble (república, anticapitalisme, nacionalisme, ètica socialista, etc. etc.) havia significat la transició, els pactes amb el franquisme reciclat per a fruit de sous, poltrones, llocs de comandament polític.

En el fons, la repressió exercida en contra meua i en contra dels companys i companyes de l'OCB serví -vist ara amb la perspectiva que donen els anys- per a constatar les mancances democràtiques del sistema (abandonament de tota mena de memòria històrica, de lluita conseqüent per la república, l'autodeterminació de les nacions de l'Estat oprimides per l'imperialisme, de combat autèntic envers la cons-

trucció dels Països Catalans...). Amb els anys, d'una forma imperceptible, amb la criminalització de l'art fet al carrer per diversos col·lectius de ciutadans (partits, sindicats, associacions de veïns...) el que es pretenia era silenciar els grups més actius de la societat illenca (els nacionalistes, els republicans, l'ecologisme anticapitalista, els moviments alternatius de tot tipus...). Qui no tengués grans quantitats de diners per a pagar els cartells publicitaris quedava esborrat del mapa dels humans. Era inexistent. En poc temps (prohibint els murals a les parets), l'asèpsia política i històrica seria el panorama ciutadà. Per això la repressió exercida en contra meua -en aquest homenatge a la república serví -utilitzant la premsa que posteriorment als esdeveniments que narram ens entrevistà per a demanar aquests espais de llibertat d'expressió, per exigir que els moviments alternatius (objectors de consciència, ecologistes, pacifistes, etc) tenguessin dret a dir la seva, dinamitzant així la vida cultural i artística de Ciutat. Es tractava d'utilitzar aquest "error" de Ramon Aguiló per obrir esclatxes de llibertat per als ciutadans, per a fer veure les contradiccions d'unes argumentacions ("S'ha de demanar permís"; "No s'han d'embrutar els carrers") que únicament servien per a criminalitzar la dissidència política i cultural.

Sempre he suposat que era la vergonya que degué sentir en Ramon en constatar el que havia fet la "seva" policia, el que el dugué a "perdonar-me" la multa

El dimecres 9 de maig de 1990, a la secció de "Cultura" de El Día 16 de Balears, en un entrevista que em va fer en Francesc Roger, ho vaig poder dir amb aquestes paraules: protestant per la multa que em posal'Ajuntament, deia, ara farà nou anys:

"Pintar en un muro de un solar, un muro feo como éste de Can Pere Antoni, es darle vida a la ciudad. No es ensuciarla, sino hacerla más viva. Nosotros no íbamos a hacer nada malo, más bien todo lo contrario".

'Es más, él cree [López Crespi] que 'Ramón' (se refiere al alcalde) 'debería poner a disposición de los ciudadanos unas paredes, en las que éstos pudieran pintar lo que quisieran o escribir sus reivindicaciones de paz, de ecología o de lo que fuera'.

'Para Miquel López Crespi, 'bastaría con elegir una serie de muros, en los que la gente podría hacer murales sin ningún problema. Y con informar a la policía de que esos muros son para pintar, y que no les digan nada a la gente que lo haga'.

'Por sus amistades con las asociaciones de vecinos, sabe que 'a

algunos vecinos les han borrado los murales que ha hecho, como en S'Indiateria, en Son Cladera, uno por la paz no duró ni un día'.

'López Crespi, además, considera el mural y los graffitis como actividades artísticas y culturales, en suma, como expresión popular espontánea, de ahí su prevención a los permisos burocráticos. 'Hay que reivindicar los murales', dice, 'como actividad lúdica de los ciudadanos'.

Evidentment, ni en Ramon Aguiló ni els altres batles de la democràcia no feren res en aquesta direcció d'afavorir la llibertat d'expressió dels ciutadans. Però nosaltres sí que emprarem l'"error" -la repressió contra l'homenatge a Emili Darder- del batle socialista per a fer campanya en favor de la més àmplia llibertat possible (cultural, artística, creativa) pel poble mallorquí. La multa -de quaranta-cinc mil pessetes- mai no la vaig pagar. Un dia -quan la campanya dels mitjans de comunicació en contra d'aquesta brutor burocràtica era enmig del carrer-, un policia municipal trucà de nou a casa meua. Era la comunicació oficial que -vist el meu escrit de protesta- el batle de Ciutat havia decidit "perdonar" la sanció. Sempre he suposat que era la vergonya que degué sentir en Ramon en constatar el que havia fet la "seva" policia, el que el dugué a "perdonar-me" la multa. Ω

CRÒNICA POLÍTICA DE LA TRANSICIÓ

1977: el Pacte Social de la Moncloa contra els treballadors (III)

A finals de l'any 1977, els comunistes de les Illes (especialment els militants de l'OEC) de seguida es van mobilitzar contra el Pacte social de la Moncloa en defensa aferrissada dels interessos dels treballadors de totes les nacionalitats de l'Estat. D'ençà de la mort del dictador la situació política s'havia agreujat enormement. No sols hi havia mobilitzacions dels treballadors; Euskadi, Catalunya, Galícia, bullien d'efervescència nacionalista, republicana i anti-centralista. El pla imperialista-burgès de "renovar alguna cosa per a no modificar res del franquisme" estava en perill si no es "domesticava la classe obrera i els pobles de l'Estat", com diu Agustín Moreno, de CC.OO., en el llibre (De los Pactos de la Moncloa al AES) que ja hem comentat en un altre capítol de "Fets i personatges".

Fa poc, el diari espanyol El País (fascicle número 10 de la seva història de la transició) escriu des d'una òptica ben diferent de la nostra, però que situa molt bé quin era l'estat mental de la burgesia espanyola en aquells moments dramàtics (gener de 1976), quan encara no s'havia consolidat el model occidental de democràcia i l'Estat espanyol podia derivar cap a una federació de repúbliques socialistes no controlades per l'imperialisme mundial:

"En el mes de enero de 1976, Madrid es sacudido por un movimiento huelguístico sin precedentes, que pronto se extenderá al resto de España. Los efectos de la primera crisis del petróleo, que habían llegado en el otoño de 1973, se empiezan a notar con dureza: descenso de los beneficios de las empresas, aumento del déficit externo, de la inflación y del paro, disminución en el crecimiento de la economía, frenazo de la inversión privada, etcétera".

En un llibre escrit per quatre militants del P"CE (Madrid en huelga. Enero 1976) es pot copsar ben clarament quina era l'explosiva situació de l'Estat en el començament de la reforma política.

Escriuen els militants carrillistes Víctor Díaz Cardiel, Juan Francisco Plá, Alfredo Tejero i Eugenio Triana:

"Durante dos meses, Madrid ha sido el escenario de un movimiento huelguístico que ha afectado a prácticamente todas las ramas de la producción y a numerosos servicios públicos. La ciudad se ha quedado prácticamente sin taxis, sin metro, sin correspondencia. Las manifestaciones se han sucedido en todos los puntos de la capital y de la periferia industrial. Durante semanas, decenas y miles de trabajadoras se han venido reu-

En la lluita contra el Pacte de la Moncloa hi hagué sempre els revolucionaris de l'OEC. Al capdavant d'aquesta manifestació (Inca 1977) podem veure Guillem Coll (màxim dirigent comunista de la comarca) i altres destacats militants de l'OEC.

niendo a diario en asambleas en las que discutían el curso de su acción... decenas de conflictos estallaban y se apagaban sin que la huelga dejase de crecer. El sindicato oficial se veía desbordado con convocatorias lanzadas desde sus propios órganos comarcales y provinciales".

La burgesia... i el mateix P"CE (també el PSOE) havien d'aturar tot aquest esperit combatiu si volien portar endavant la reforma del

règim, la consolidació de la monarquia, la "sagrada unidad de España", etc. El diari espanyolista El País diu (Memòria de la transició, pàg. 165): "Los acuerdos de la Moncloa abrieron la transición económica". I el màxim responsable en qüestions econòmiques (era vicepresident d'aquests temes), l'economista Enrique Fuentes Quintana, accepta l'opinió que el Pacte social de la Moncloa ajudà a crear el clima de pau social i tranquil·litat

política que es necessitava per a aprovar la Constitució sense entrebancs, i significà la primera mesura seriosa per a evitar la constant pèrdua de beneficis de la patronal (s'anà aturant l'ampli moviment de vagues revolucionàries d'aquells anys). Com diu Fuentes Quintana: "O pactábamos o la Constitución podía quedar en entredicho". Ω

(Fons de Documentació Antifeixista-FDA)

SI T'HA
AGRADAT
AQUESTA
REVISTA
NO
ET
TALLIS
I TELEFONA
AL
9
7
1
1
7
9
2
6
2
6
2
6
5
0
5
0
5
0
5
I LA
T'ENVIAREM
CADA
QUINZE DIES

El punt de partida del canvi polític és el canvi social

TOMEU MARTÍ, ALTERNATIVA PER MALLORCA

En l'acte del 10 de setembre, Tomeu Martí va analitzar la situació actual a les illes Balears, i molt particularment després del triomf electoral del Pacte de Progrés.

A les illes Balears s'estan vivint uns moments de canvi en la situació política que poden semblar molt engrescadors. A l'hora d'analitzar-los hem de tenir en compte dues qüestions prèvies: la primera, que abans de la Guerra del 36, a les principals institucions de les illes (com ara l'Ajuntament de Palma, d'Inca o el de Felanitx) hi havia governs del front d'esquerres i nacionalista; i la segona, que la dreta ha governat a les illes des que tenim l'Estatut i que, si hi afegim el franquisme, el resultat són molts anys sota el govern dels mateixos. La política de no-planificació que ha dut a terme el PP s'ha donat tant en l'àmbit

ecològic com en el de la identitat, la cultura i de la llengua, on el deixar fer instaurat per la dreta espanyola ha estat, a la pràctica, un deixar morir.

Tanmateix, la situació ha desencadenat una important reacció social. I és aquí on cal buscar el punt de partida del canvi polític que hem viscut: en el canvi social. La passa prèvia i determinant ha estat la mobilització de la gent.

Perquè no hem d'oblidar que en aquests darrers cinc anys hi ha hagut, a les illes, mobilitzacions importantíssimes en defensa de la identitat i la nació. La llista és llarga: des de la manifestació que el BEI convocà l'any 1995 contra l'Ordre Rotger, els diversos correllengües, o les 30.000 persones de la cadena humana per la llengua, a Palma, passant pels milers que feren una passa més quant als

drets nacionals i, amb el mosaic que omplí la plaça Major, reivindicaren aquell «Som comunitat històrica», fins a arribar a la segona eclosió de les mobilitzacions viscuda enguany, quan el GOB ha tret 30.000 persones al carrer, i a Eivissa 12.000 manifestants (el 10 % de la població de l'illa) sortiren en defensa del territori.

Després de tota aquesta lluita de carrer, els resultats de les eleccions municipals i autonòmiques del 13 de juny ens han permès assistir, en un mapa polític molt poc donat als grans canvis, a un moviment de vots que, si estrictament parlant pot semblar lleuger, és determinant perquè significa, a l'hora de la veritat, un tomb que ha tret el PP del govern i hi ha posat el pacte d'esquerres. Els tres consells insulars són en mans d'aquest pacte de les esquerres, igual que el govern de les illes Balears (PSOE, PSM, EU i Els Verds), que compta amb el suport extern d'UM.

Els pocs mesos de funcionament d'aquest govern per ventura no ens permeten albirar encara gaires coses, però en qualsevol cas, sí que hi ha unes quantes dades que ens poden servir com a element de reflexió. D'una banda, ja s'ha començat a constatar que hi ha un salt qualitatiu pel que fa a les relacions amb altres territoris de la nació, sobretot amb el Principat (i amb un tarannà prou diferent que les que impulsava Zaplana amb el

seu deixeble Matas...), que es poden fer passes importants en política cultural, lingüística i educativa i que aquest canvi institucional permetrà desactivar la xarxa de clientela que havia muntat el PP i que li permetia perpetuar-se en el poder.

D'altra banda, però, i sense perdre de vista aquests aspectes positius, que poden evolucionar cap a més, ja hi ha alguns indicadors que ens recorden la importància de la dosi necessària d'escepticisme. Així és com s'ha de veure el cas de la incineradora de Son Reus, la lluita contra la qual ha estat un dels camps de batalla més importants de l'ecologisme -i, per tant, del nacionalisme- a Mallorca. Ara que la Conselleria de Medi Ambient és en mans d'una diputada d'Els Verds, un dels seus nous directors generals, fins ara vicepresident de Greenpeace, declara que «potser, d'aquí a quatre anys, es tancarà un dels forns» de la incineradora. En tot cas, això per ventura ens passarà amb amics o companys de mobilització que ara han passat a formar part de les institucions.

No confiem en cap gran canvi sobtat, però sí en la creació d'un ambient més de democràcia i respecte que permeti que la societat civil, des d'Alternativa per Mallorca i d'altres àmbits, continuï treballant, ara que no hi ha la urgència històrica de fer pinya per empènyer tots cap a un costat i fer fora el PP, per fer pressió i estirar el carro una mica més. Per tant crec que és imprescindible un fort impuls des de la societat civil. Perquè sense aquest impuls no podrem continuar avançant ni afrontar els reptes que la nova situació ens planteja. Ω

Misèria de la filologia

Amb un títol manllevat d'aquell conegut «Misèria de la Filosofia» de Karl Marx, vull referir-me avui a determinades actituds, més aviat miserables, que adopten alguns professionals de la filologia en acarar-se amb mètodes nous de recerca, propiciats per investigadors d'altres àrees de coneixement però aplicables a l'anàlisi de textos, amb possibles conseqüències importants per a la història de la literatura. El darrer episodi ha estat la reacció protagonitzada per determinats representants del gremi, de forma gairebé histèrica i insultant, contra uns professors que, aplicant tècniques de l'estadística textual, han gosat dir que potser caldria reprendre la hipòtesi de la

doble autoria del Tirant. El fet que aquests mètodes hagen permès de descobrir noves obres de Shakespeare o el veritable autor del llibre anònim Primary Colors, on es contenen intimitats del matrimoni Clinton, sembla que no té cap importància per a ells, defensors ultrancers dels tòpics més reconstruïts de la literatura catalana medieval. Així, no tenen vergonya de mostrar la seua aversió a la crítica, perquè, al capdavall, què n'han de saber els altres, si ja hi son ells? Però pot passar que algun dia, tal com es diu al Tirant, s'hagen d'escoltar: «Raó natural basta a conèixer-ho un ase». Ω

Josep Guia El Punt
(València), 24.10.1999

L'ESTEL
EL DIARI DELS
MALLORQUINS
SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 971 26 50 05

**LA TORTURA?
NO, MAI!**

ACCIO DELS CRISTIANS PER L'ABOLICIO DE LA TORTURA
Monestir de Sant Pere de les Puel·les
Angli, 55-08017-BARCELONA

El Trot es cosa nostra Primeres corregudes de l'any 2000

MIQUEL ALEMANY I BAL.LE

Acaba de començar un nou any i les corregudes del trot han estat presents a les reunions hípiques dels dos primers dies del mes de Gener.

Son Pardo presentà un programa de vuit curses amb trofeus a totes les corregudes del dia de Cap de Any. Enguany ha tornat a implantar-se la tradicional reunió de Cap de Any, després de estar uns quants d'anys sense fer-se.

Les corregudes eren força interessants. Un total de vuit, varen fer les delícies dels aficionats desplaçats al Hipòdrom de la Carretera de Sóller.

Antoni Frontera i Pocoví guanyà la primera carrera reservada als cavalls de quatre i cinc anys, menant el cavall de la Quadra "Ladil".

"Dedalo de Sasu". Aquest jove menador, recentment Campió de Balears de jockeys; pogué reparèixer amb èxit després de patir una lesió que li succeí el passat 26 de desembre a Son Pardo, mentre entrenava un cavall. La segona correguda anava destinada als

poltres de tres anys; Antoni Riera i Bennisar "Toni Prim" arribà primer amb el cavall "Pescot Castell", sense tenir dificultats.

El que si les va tenir, fou "Amilcar Bird"; conduït per Mateu Portell que pogué arribar en primera posició després de lluitar amb l'egua "Beanat, que conduïa n'Antoni Frontera.

Pilar Estelrich aconseguí la victòria a la quarta correguda, destinada als aprenents de trot. En aquesta correguda, na Pili demostrà tot el seu saber conduint la egua "Dolcesa", que derrotà a "Chester Way" a la línia de arribada.

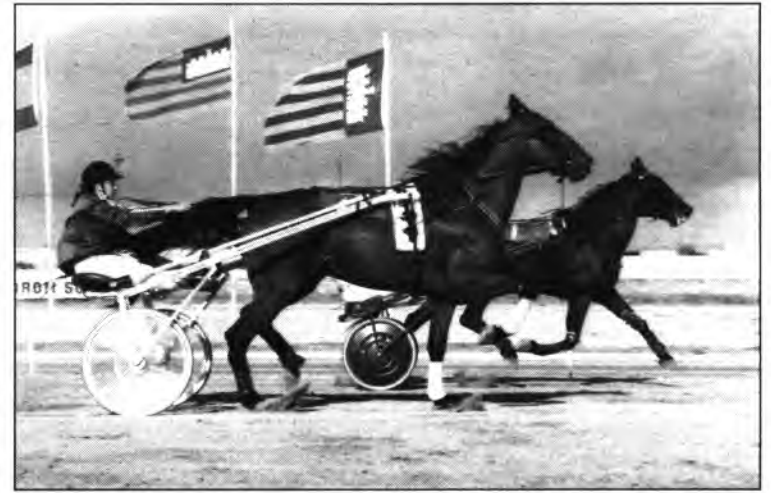
Una egua, propietat de la Quadra "Es Cabanells", anomenada "Debussy", guanyà la correguda cinquena amb un temps de 1'20"1.

Les millors corregudes que varen fer el goig de tots els aficionats a les carreres de cavall amb cabriol foren les tres darreres de aquesta programació especial de Cap de Any. L'equí nacional "Diluvi", demostrà ser un gran cavall guanyant la cursa sisena amb un

temps de 1'18"3. "Diluvi" i el seu conductor Joan Carles Roger fan una bona combinació capaç de guanyar premis i diners pels seus propietaris i pels apostants. "Alcon Blai" fou segon amb una velocitat de 1'18"4, "Black Crom GS" tercer amb el mateix temps i "Vae Victis SE" quart també amb el mateix temps.

"Cesar de Saint Pol" va vèncer en la correguda nombre set donant espectacle. Amb el seu conductor habitual que es Antoni Garau, aturà el cronòmetre amb 1'14"9; el fill de "Oligo" i "Passerinet" no tingué cap problema per arribar primer. Ara en aquest moment, es el candidat ideal per aconseguir ser nomenat "Millor cavall de l'any", guardó que concedeix des de l'any passat el "Diari de Balears", consistent en triar el millor solípede, tenint en compte la opinió dels seus lectors i proposat abans per un equip de experts. L'any passat el guanyà "Vae Victis SE", propietat dels germans Moya Galmés.

Joan Simó Parrona i Fullana fou el heroi del dia, ja que guanyà la

"César de Saint Pol" establí un rècord històric d'1'14"9, el passat dia primer de gener, menat per la seva propietària Elisabet Garau i Fullana, qui també guanyà la correguda de dames l'endemà a Manacor. (Foto Jaume Barceló)

darrera correguda, deixant bocabadats als espectadors de Son Pardo. Molta gent aplaudí la victòria de Parrona, perquè va ser inesperada. Feia molt de temps que no guanyava cap correguda.

El primer dia del 2000, ho aconseguí aturant el cronòmetre amb un Temps de 1'20"1, menant un cavall escandinau anomenat "Gubbo Kupa". Joan Parrona va fer un mà a mà amb Sebastià Llobet, quan faltava poc per arribar a la meta, Parrona va fer un bon remat que li donà la victòria. Els premis d'aquesta correguda es pagaren bé: 2730 pessetes pel guanyador, 19380 pessetes per la travessa i 160920 pessetes pel trio.

L'endemà, dia 2 de gener, se celebrà a Manacor la primera reunió del any 2000. No va ser tan animada com la de Ciutat. Fou una de tantes, segurament perquè molts de propietaris reserven els seus exemplars per la Diada dels Reis. Les úniques carreres especials foren les reservades als poltres de dos anys, guanyada per "Elite Skovby" i una de dames que guanyà "Dante de Fló", conduït per Isabel Garau. Aquest cavall, propietat de la Quadra "Son Tovell" no tingué cap problema per arribar primer. Isabel el saber conduir be, guanyant amb autoritat sense cap mena de problema, aturant el cronòmetre amb una velocitat de 1'21"9. Ω

Un institut anticatalanista

JOAN CABOT CALÇAHEU

L'anticatalanisme és una "ideologia" impresentable. Per això els anticatalanistes no es presenten mai com a tals; ben altrament, exerceixen amb dissimulació, procurant generalment que no se'ls vegi el llautó: mai no confessen el seu anticatalanisme. Operen (de vegades sense ser-ne conscients) seguint les instruccions que Felipe V donà als seus funcionaris per planificar l'aniquilació de la llengua i la cultura catalanes: que cunda el efecto sin que se note el cuidado.

Els anticatalanistes saben que les seves idees sobre l'articulació de la pluralitat lingüística, la diversitat cultural i les identitats nacionals s'esboldreguen tot d'una si entren en contacte amb la racionalitat, si se sotmeten a la prova del cotó de l'equitat i la democràcia. I és normal, perquè les seves conviccions no recolzen en cap tipus de consideració racional o ètica, sinó en el dret de conquesta i en l'afecció al privilegi heretat.

L'anticatalanisme neix al fetge, a la melsa, als ronyons... no pas en el cervell; i no es nodreix d'idees, sinó de bilis. I, com que els anticatalanistes no troben arguments per explicar les seves posicions, cerquen excuses per camuflar els seus interessos i objectius. Sovint, l'anticatalanisme és inconscient (com el nacionalisme espanyol, que passa desapercbut perquè ocupa tot l'espai neuronal de l'individu nacionalista), i llavors roman com un pòsit ide-

ològic actiu tothora, que impregna totes les funcions pre-racionals (com quan caminam o respiram, que ho fem sense que el cervell intervingui conscientment).

Quan és conscient, però, l'anticatalanisme convida a la militància i (paral·lelament) al camuflatge. L'institut de Santa Eulàlia del Riu (l'IES Xarc, a l'illa d'Eivissa) ens forneix un exemple llampant d'aquest fenomen. Allí, una colla de professors (fixos), espanyolistes i històricament al·lèrgics a l'ús del català -no només no l'usen ells, sinó que malden perquè tampoc l'usin els altres-, porten anys intentant rebentar el Projecte Lingüístic del Centre (PLC). Any rere any, intenten disminuir el Projecte al no-res; després de reduir-lo, maniobren per anul·lar la funció d'inspecció i control, eludir així les poques obligacions que resten... i retornar, en la pràctica, a la situació de fa vint o trenta anys, quan el professorat d'Eivissa podia exercir talment com si fos a Guadalajara. Per aconseguir aquest objectiu s'han encastat en el Consell Escolar, han buscat la complicitat de pares desarratats i d'alumnes despistats, han imposat la seva voluntat a l'equip directiu (feble, poruc i manipulable) del centre, han escrit un esplet de mentides a les programacions, han obligat professorat interí nouvingut a funcionar en espanyol... I tot plegat ho han fet amb una insistència tan obsessiva, que els altres professors hem hagut de cedir per cansament o hem mar-

xat a una altra banda. Val a dir que el director del centre ha contemporitzat amb aquesta gent (els ho ha consentit tot), i que l'inspector de secundària ha practicat el còmode esport de mirar cap a una altra banda.

Els "arguments" d'aquests professors per defensar les seves tesis eren (i són) d'antologia: "los funcionarios siempre hemos hecho lo que nos ha dado la gana", "eso de la normalización quizá pueda empezarse dentro de veinte años, pero ahora no es el momento", "la Constitución no obliga a saber catalán", "ahora tendrás catalán por un tubo", "a mi nadie me dice en qué lengua tengo que hacer las clases"...

L'equip directiu del centre és d'allò més tolerant i comprensiu amb aquests docents, i no s'està de solidaritzar-se obertament amb ells: en un informe recent sobre el grau d'assoliment dels objectius didàctics del centre, la direcció de l'IES Xarc responsabilitza el Departament de llengua catalana del baix nivell de competència oral i escrita de l'alumnat en català. Els dolents de la pel·lícula, doncs, som els que denunciem els incompliments i les il·legalitats, no pas els que es passen la legalitat pel forro i busquen el retorn de temps passats, quan no els atabalaven amb això del català.

Això sí, aquesta trepa de docents estan convençuts que són demòcrates, parlen de llibertat, són molt solidaris amb les víctimes llunyanes d'aiguats i terratrèmols, i, si els ho demanau, negaran amb rotunditat que siguin anticatalanistes. Ells, tan progress, tan liberals i ecologistes, són incapços de mirar-se al mirall i reconèixer-hi l'Espanya rànica, ignorant, casposa i opressiva que "desprecia cuanto ignora", com deia Machado en aquell vers famós. Són cecs. Ω

El discurs del poder

Com si es tractara d'una previsió meteorològica, on apareix de tant en tant un front de fred, ens trobem al mig d'una nova onada de pensament únic, que envaïx i domina els mitjans de comunicació, impulsada per un mateix resort o dirigida per una mateixa batuta. Amb motiu de l'anunci de la fi de la treva d'ETA, tota mena de llores, normalment de dretes però també alguns que es diuen d'esquerres, repeteixen el discurs del poder, els llocs comuns d'un pensament mínim i desmemoriat. Mínim per superficial, ja que no volen, des del seu espanyolisme o francesisme visceral, plantejar-se una qüestió democràtica de fons, com és el dret dels pobles a autodeterminar-se lliurement. Encara no hem vist cap d'aquests papagais pronunciar-se a favor del dret dels ciutadans d'Euskal Herria a elegir un parlament sobirà, representatiu de la integritat del territori basc, en l'elecció del qual participen tots els habitants d'Euskadi, amb vot igual. I desmemoriats, amb unes gotes de cinisme, perquè es queixen de l'existència d'ETA, sense recordar que ells exerceixen de polítics, o d'intel·lectuals orgànics d'un estat que es diu de dret, gràcies al fet que l'organització blasmada va evitar, amb la mort de Carrero, la continuació de la dictadura durant uns quants anys més. Que s'ho facen mirar alguns, perquè mai no s'ha donat enlloc que un pensament crític siga addicte al poder. Ω

Josep Guia El Punt
(València), 05.12.1999

HISTORIA D'UNA FOTOGRAFIA

Sa Pobla: dedicar un carrer al batle "Verdera" (Miquel Crespí i Pons)

L'amic amic Bartomeu Siquier i Serra, en el seu magnífic llibre *Places i carrers de sa Pobla*, parlava (vegeu pàgina 30) de la confusió que presenta l'actual denominació del carrer Miquel Verdera. És evident que aquest carrer de darrere l'Escola Graduada no té res a veure amb el meu oncle matern, Miquel Crespí i Pons, el batle, el que va bastir l'Escola Graduada (inaugurada el 10 de setembre de 1929).

Bartomeu Siquier, amb el qual vaig parlar d'aquesta qüestió, em parlava de la necessitat d'aclarir aquest petit problema. Jo crec que el nom d'aquest carrer hauria d'esser, per a no mentir i ser conseqüents amb la realitat històrica, "Carrer de Miquel Crespí i Pons, Batle Verdera". L'amic Siquier explicava ben encertadament tota aquesta increïble confusió en la pàgina 30 del seu llibre: "Investigant l'origen d'aquest carrer [Miquel Verdera], no hem trobat dades clares que justifiquin tal denominació.

A un plànol general dels carrers

de sa Pobla, elaborat pel secretari de l'Ajuntament, l'any 1923, D. Eleuteri Marquès, hi figura el carrer de 'Médico Verdera' referint-se al carrer en qüestió, retolació que no es duagué a terme malgrat la seva aprovació el 24 d'agost de l'any abans esmentat.

Per tant, aquest carrer estava dedicat, com hem dit abans, al Metge Verdera, del qual tenim constància, per documentació existent a l'Arxiu Municipal, que exercí la seva professió de metge cirurgià des del 1878 al 1899. Però el seu nom era Pere Ignasi Crespí Socías, Verdera de sobrenom.

Per altra banda és evident que l'actual carrer de Miquel Verdera travessa en el seu començament terrenys que foren propietat de la família Verdera; tant es així que l'Escola Graduada 'Primo de Rivera' se construí dins la finca coneguda pel nom de Tanca de Can Verdera, inaugurada l'any 1928.

Endemés, existí un molí fariner que ocupava el final del carrer que avui duu el nom de Muntanya a la intersecció amb el carrer dels Fadrius,

que era precisament el molí de Can Verdera i a la qual família pertanyia qui fou batle durant la Dictadura de Primo de Rivera, Miquel Crespí, més conegut pel Batle Verdera -que exercí el càrrec des de l'any 1924 fins al 1929-, qui emigrà després de caigut el govern militar de la Unió Patriòtica, a l'Argentina, d'on no retornà ja mai més i on es dedicà als negocis de farines".

De la importància que la construcció de l'Escola significà ningú no en dubta. L'escriptor Alexandre Ballesster, a la revista *Sa Plaça*, deia: "El Grup Escolar, promogut per Miquel Crespí i Pons, el batle Verdera, va ésser un gressol d'ensenyament per a generacions i generacions de poblers".

Pensem que és hora de solucionar el problema suscitat entorn d'aquesta confusió. S'ha de concretar i posar el nom exacte del batle Verdera, és a dir, escriure, sense cap mena d'embull: "Miquel Crespí i Pons, batle Verdera". Així s'haurien acabat per sempre aquestes incoherències històriques que no afavoreixen en res

Sa Pobla 1929: inauguración de s'Escola Graduada. Hi són presents l'Infant don Jaume de Borbó, duc d'Anjou i de Segovia (tercer per l'esquerra); el Cap del Govern, el General Miguel Primo de Rivera (quart per l'esquerra) i el batle Miquel Crespí Pons (segon per la dreta).

el coneixement de la vida i l'obra dels poblers il·lustres. I si s'ha de dedicar un nou carrer al "Metge Verdera", doncs se li dedica l'avinguda que correspongui en qualsevol de les noves parcel·lacions que s'estan obrint en la nostra població. El que no pot

continuar és la innexactitud que representa tenir un nom de carrer que no honora ni Miquel Crespí i Pons ni aquell autèntic metge Verdera que exercí en el segle XIX. Ω

(Miquel López Crespí)

SA POBLA I LA LLUITA ANTIFEIXISTA

Jaume Serra Cardell: un heroi de sa Pobla assassinat pels enemics del socialisme

A sa Pobla hi hagué resistència a la sublevació feixista. Margarida Serra Cardell, germana de Jaume Serra (secretari de l'Agrupació Socialista del poble, afusellat en el fortí d'Illetes el dia 11 de març de 1937) hi explica a Joan Company (revista *Sa Plaça*, núm. 43 d'abril de 1996, pàgs. 13-15): "Hi va haver molt d'enrenou, vingueren molts de feixistes de Palma que s'uniren als de sa Pobla, varen treure l'armament de l'Església, (jo els vaig veure fer-ho perquè vivia a un pis al damunt del que avui és la barberia de can Toni), abans al quarter de carrabiners hi va haver trets, però sembla que no hi va haver cap ferit.

En les eleccions generals de 1936 -guanyades a nivell d'Estat espanyol pel Front Popular, a sa Pobla es consolidà el predomini del caciquisme dretà. La dreta obtengué el 90,3% dels vots, mentre que l'esquerra només aconseguia 1.834 sufragis (el 9,6%) -vegeu Enciclopèdia de Mallorca (volum núm. XIII, pàg. 194)-. Per un poble d'uns vuit mil habitants aquests vots poden semblar poca cosa, però la victòria del Front Popular a nivell estatal fou celebrada alegrement per republicans, socialistes, anarquistes i comunistes poblers. Entre els esquerrans que celebraven aquella victòria popular hi havia Jaume Serra i Cardell ("Cuca") que l'any 1934 havia creat l'Agrupació Socialista de sa

Pobla (PSOE). Aquella agrupació obrera fou presidida pel mateix Jaume Serra i per l'advocat Joan Pizà i Massanet que actuava de Secretari de l'Agrupació.

Bartomeu Siquier i Serra en el seu llibre *Places i carrers de sa Pobla* (vegeu pàgs. 120 i 121) ja havia fet un breu resum de la vida del jove mestre pobler assassinat pels falangistes, després d'un absurd i ridícul Consell de Guerra [en l'Escola d'Arts i Oficis de Palma], en el fortí militar d'Illetes en la matinada del dia 11 de març de 1937.

Jaume Serra i Cardell va néixer a sa Pobla el dia 10 de juliol de 1913 a una casa del carrer Misteri, núm. 28 (actualment núm. 7 de la Plaça de la Constitució). Era fill de Llorenç Serra Cladera ("Cuqueta") i de Martina Cardell Soler ("Tixa"). Com explica Bartomeu Siquier en el llibre abans esmentat: "Aprenqué les primeres lletres a l'escola de Can Arabí -on avui hi ha el Jutjat de Districte-. Féu el batxillerat baix la direcció del mestre Caldés "Ximbó" anant cada curs a examinar-se a Ciutat com alumne lliure. Acabats els estudis elementals, se matriculà a l'Escola Normal de Ciutat on seguí la carrera de mestre, títol que obtingué als vint anys a l'Escola Normal d'Alacant". Actuà com a Fiscal en aquesta paròdia de judici un militar (Mulet Fiol) i, com a jutge instructor de la causa, Pere

Morell i Gray. El diari EL DIA informava del "judici", escrivint: "En el local de la Escuela de Artes y Oficios se reunió el Consejo de Guerra ordinario para ver y fallar la causa contra los carabineros Pedro Herrera Sánchez, Crisanto Valcárcel Moll, Juan Orozco Trulla, Juan Cintrano Infante, Antonio Palazón López, Luis Pichoto Sánchez y Balbino Castedo López, y los paisanos Juan Pizá Massanet, José Bassa Alomar, Jaime Serra Cardell y Francisco Gost Amer, por el supuesto delito de insulto de obra superior y ejecución de actos de resistencia al Movimiento Nacional Salvador de España".

Jaume Serra i Cardell tenia vint-i-tres anys quan fou afusellat en el fortí d'Illetes a les sis i mitja del matí del dia 11 de març del 37. Al seu costat caigué el mateix dia i a la mateixa hora un llucmajorer anomenat Antoni Zanoguera. Sabem també que s'hagué de casar dins la presó. Llorenç Capellà en la impressionant i tràgica Odissea del poble mallorquí titulada *Diccionari vermell* (Edit. Moll 1989) explica una anècdota demostrativa del seu valor davant la mort. Conta Llorenç Capellà: "Un dia abans d'executar-lo, un company de la presó de Can Mir, va bromejar sobre la qualitat de les robes que portava. I ell li contestà, gens ni mica apesarat: 'Idó és una llàstima, perquè demà matí, amb els trets, les faran malbé'".

Jaume Serra, fundador de l'Agrupació Socialista de Sa Pobla

Nota: vull dedicar aquesta nota fent referència a Jaume Serra a la seva germana, Margalida Serra Cardell que, valenta, ha tengut el valor de parlar i de dir la veritat sobre aquells fets -vegeu revista *Sa Plaça* núm. 43-. Ω

(Miquel López Crespí)

SA POBLA I LA LITERATURA CATALANA CONTEMPORÀNIA

Miquel López Crespí: trenta anys al servei de la cultura catalana

MIQUEL FERRÀ MARTORELL, ESCRIPTOR

Parlar de Miquel López Crespí (sa Pobla, 1946) és parlar de l'ofici d'escriptor i alhora de la vocació literària irrenunciable. En Miquel escriu els primers llibres i articles a finals dels anys seixanta, tasca que no ha deixat encara en apropar-se aquest final de mil·lenni. La narrativa dels setanta va tenir molta importància en la formació d'un pensament crític davant la realitat mallorquina. Gabriel Janer Manila, Llorenç Capellà, Antoni Serra, Miquel López Crespí, Guillem Frontera, etc., oferien una obra molt útil en un moment on hi havia poc on agafar-se per interpretar una societat en canvi accelerat.

A diferència de l'escriptor que porta una existència tanca, rutinària, anodiada i cerca en la literatura l'esplai a les seves neures i depressions, tot confiant en què el seu art el traurà un dia del seu racó excessivament ombrívol, Miquel López Crespí és un autor completament diferent. És, sens dubte, un novel·lista dinàmic, compromès amb la societat, amb una gran coherència bategant entre la seva escriptura i els actes de la seva vida, conreador d'una literatura de lluita i denúncia, que fa de la seva obra l'exercici de cada dia. Aquest és el cas de Miquel López Crespí, que ha guanyat al llarg de la seva trajectòria la majoria de premis

existents en els Països Catalans i altres de la resta de l'Estat.

Recentment, l'historiador Mateu Morro, tot recordant aquests inicis de la carrera literària de Miquel López Crespí, escriu: "Quan vaig conèixer en Miquel més de prop, i vaig passar de lector a amic, em vaig adonar de la seva vasta formació. A la seva casa els llibres s'hi aca-

ramullaven per tots els racons, i s'hi podien veure els títols més introbables... Cada viatge havia estat dedicat a explorar llibreries, cada contacte havia estat aprofitat per conèixer autors i tendències. La novel·la, el teatre, la poesia i l'assaig, en totes les llengües, componien un univers amplíssim. I els joves que podíem entrar en aquell sancta sanctorum li demanàvem llibres".

Amb l'altruisme com a fór-

mula d'expressió, López Crespí, ha publicat en aquests darrers trenta anys tot un conjunt de llibres que fan que la seva bibliografia sigui sòlida i considerable. Novel·la, poesia, assaig, teatre, periodisme... Destacarem breument alguna de les seves darreres publicacions: Els poemes de l'horabaixa (poesia, Andorra, 1994); Crònica de la pesta (narrativa, 1993); El cicle dels insectes (poesia, Edit. Moll, 1992);

L'Antifranquisme a Mallorca 1950-1979 (memòries, El Tall, 1994); Cultura i Antifranquisme (assaig, Edicions de 1984); Històries del desencís (narrativa, Edit. Moll, 1995); Punt final (poesia, Edit. Moll, 1995); Vida d'artista (Premi de Literatura Serra i Moret de la Generalitat de Catalunya, Llibres del Segle, 1995); L'obscura ànsia del cor (poesia, UIB, 1996); Planisferi de mars i distàncies (Columna Edicions, 1996); El cadàver (teatre, Pagès Editors, 1998); Record de Praga (poesia, Barcelona, 1997); Llibre de pregàries (poesia, Andorra 1999); Estiu de foc (novel·la, Columna Edicions, 1997); Núria i la glòria dels vençuts (novel·la, Pagès Editors); L'Amagatall (novel·la, Premi de narrativa "Miquel Àngel Riera")...

Tanmateix altres obres seves com Autòpsia a la matinada (teatre, Premi Ciutat de Palma), Paisatges de sorra (premi Joanot Martorell), Històries per a no anar mai a l'escola (narrativa, Laia 1984), Notícies d'enlloc (narrativa, Premi de les Lletres 1987), Necrològiques (narrativa, Premi Ciutat de València), Foc i fum (poesia, Premi Marià Manent 1983), en companyia de les abans esmentades i algunes més ens demostren que Miquel López Crespí ha estat sempre escriptor i segurament ho serà fins que li arribi l'hora que ningú no pot defugir. Ω

Dues obres cabdals de la literatura catalana contemporània: "Crònica de la pesta" i "Estiu de foc"

L'ART A SA POBLA

Sa Pobla, Jaume Font i la cultura a Mallorca

Quan un grup d'artistes (pintors, músics, escriptors) decidírem entrar en contacte amb l'Ajuntament de sa Pobla i, més concretament, amb el seu batle Jaume Font, de seguida, sense reticències ni cap embull, entengué la nostra proposta. Ramon Molina, el director del Museu d'Art Contemporani, també donà suport a aquesta mostra d'art d'avantguarda de les Illes que unificaria poesia, música i pintura. Cal dir que en Jaume Font es capficà de seguida dins la idea que li exposàvem: enllestir un experiment únic dins l'art a Mallorca. És evident que tothom està acostumat a veure, a contemplar, a "consumir" (que dirien els situacionistes dels anys seixanta) art per "separat". La gent va a una exposició de quadres, a un concert musical, o compra un llibre de poemes. Els artistes, de tots els camps sense excepció, treballen cada un pel seu compte. No s'unifiquen experiències artístiques; no es treballa en conjunt. Nosaltres (Esperança Mestre,

el grup musical Al-Mayurqa, l'escriptor que signa aquest escrit) volíem fer un experiment nou. Rompre barreres, intercanviar experiències de creació; experimentar, en definitiva, una altra manera de fer art a les Illes. Abans -i particularment- havia provat d'interessar determinats responsables culturals (molt d'"esquerres" ells, però sense gens ni mica de sensibilitat envers l'art d'avantguarda, disposats -no en mancària més! a donar milions a qualsevol conjunt andalús o a qualsevol intel·lectual de moda a la península o a París, però ni una pesseta per a cap provatura d'empenta que sortís de Mallorca). Per què parlàrem amb Jaume Font en lloc de tornar a veure qualsevol "progre" d'anar per casa, d'aquests que "fan cultura" perquè cobren bons sous a finals de mes però no han viscut l'art per un forat? El coneixia de fa temps, en Jaume Font. Malgrat les nostres evidents i prou conegudes diferències polítiques (ell cap del PP de Mallorca,

jo nacionalista d'esquerres de tota la vida), sabia del seu tarannà obert, intel·ligent en qüestions artístiques; i, el que era més essencial: com a pobler de soca rel sabia situar davant de totes les coses, abans que la ideologia, l'amistat: sa Pobla i l'art per damunt de tot. I, com explicava una mica més amunt, de seguida que li exposàrem la qüestió s'oferí en tot el que necessitàsim per part de l'Ajuntament. I encara ens digué que ell i l'Ajuntament de sa Pobla es sentirien molt honorats de poder ajudar en la realització d'aquest experiment únic a Mallorca i, pel que intuïa i endevinava, d'alçada vertaderament internacional. Així ens ho va fer saber. Dit i fet, constat el suport de Jaume Font i de l'Ajuntament de sa Pobla envers l'art mallorquí d'avantguarda (tan en pintura com en poesia i música), Esperança Mestre, tots els components del grup musical Al-Mayurqa i jo mateix ens posàrem a treballar de ferm.

Talment com Jaume Font i

Ramon Molina havien previst, aquesta important provatura d'art mallorquí d'avantguarda obtingué un èxit rotund i sense discussió.

Tota la premsa de les Illes, mitjans de comunicació (ràdio i televisió) se'n feren ressò. Ω

(Miquel López Crespí)

ART, LITERATURA I EROTISME (CAPITOL SISÉ)

Mademoiselle Delvaux

PER MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

A les fotografies veiem una bella model, ben afavorida de bust i elegant de línies, i en la mateixa positura la model que l'any 1940 serví al famós pintor Paul Delvaux per a realitzar el seu quadre "L'home del carrer", una paràbola pictòrica. Al senyor vianant llegeix el seu diari, immers, indiferent a la natura que representen les dues dones nues. També indiferent al temple grec en runes. Indiferent a la crida del sexe. Indiferent a l'agricultura arrasada en el pedreguer del paisatge de fons. Indiferent a la muntanya nua i al cel de la tardor. I la realitat és que la dona és una fulla de tardor. I ho és l'art i la natura. I així i tot, la nuesa d'una al·lota de devers vint anys a la fotografia i a la pintura, amb la sina d'una fermesa encisadora, i el ventre suau i tendre, com l'escut de la juvenesa. La muntanyeta de Venus és una fulla més de la fredor tremolosa del ventijol tardoral.

Paul Delvaux (1897-1994), Bèlgica, és un dels representants més característics del surrealisme. La seva obra, en general, presenta en la forma un acusat clas-

sicisme i mostra una certa preferència pels decorats arquitectònics i la nuesa humana. Amb quina literatura podria enllaçar aquesta proposta gràfica? Potser el Kama Sutra, l'obra de Vatsyayana, quan a un dels capítols es diu: "El rostre femení ha d'ésser el mirall del seu plaer; l'home hi ha de llegir el seu desig i la seva voluntat, i comprendre així la millor manera de gaudir-la.

Per molt reservada que sigui una dona, per més arraconat que estigui el refugi on amagui els seus

sentiments, tot d'una que ha muntat el cos del seu amant, revela tot el seu amor i tota la seva passió...

I és que la Naturalesa sembla el desig en el cor de l'home; el refinament de l'art li fa créixer la semença i la saviesa la guarda de tots els perills fins que floreix i cobra força i bon aire, perquè l'home eficaç en les arts de l'amor, i que estudia ben alertat les actituds femenines i que procura agradar, afalagar i estimar les dones, sol tenir èxit i aconseguir així la seva feliç companyia." Ω

LA POESIA MALLORQUINA DEL SEGLE XXI

Recital de poesia en el Casal Solleric

L'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC) i l'Ajuntament de Palma han organitzat un dels actes culturals més importants d'enguany: els recitals de poesia al Casal Solleric a càrrec de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. La durada d'aquest "Cicle de poesia" (que va començar el passat dia 9 de desembre) serà fins al proper 31 de gener del 2000.

El passat dia 23 de desem-

bre, en el marc d'aquest cicle de poesia, llegiren part de la seva obra, els escriptors Miquel López Crespí i Catalina M. Sala.

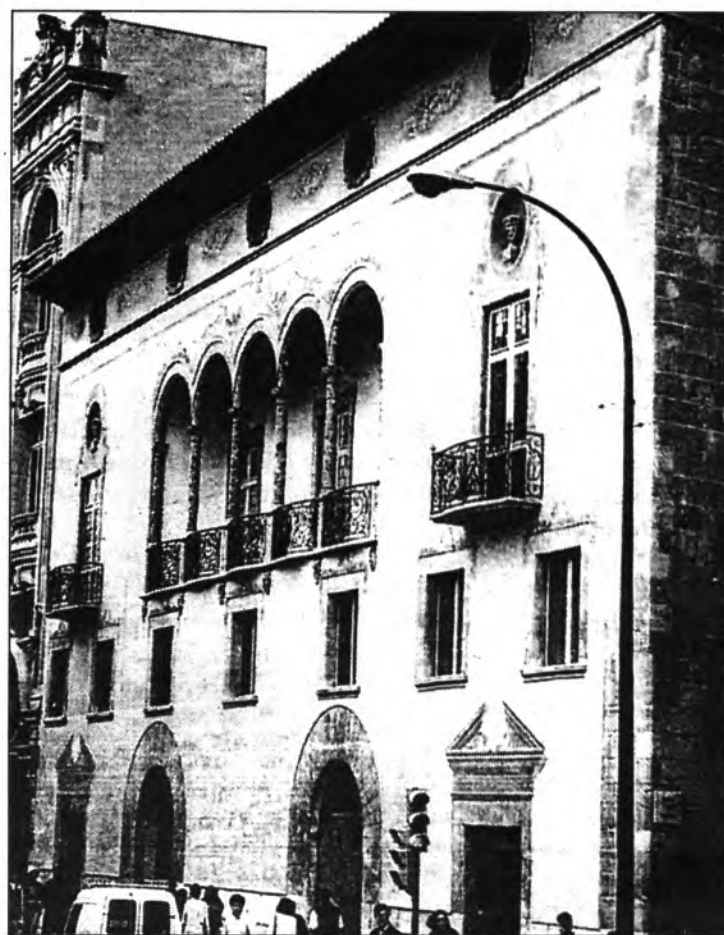
L'acte va ser presentat pel també poeta Antoni Nadal, de l'AELC. L'escriptor Antoni Nadal en la seva breu -però important i aclaridora presentació- destacà la indubtable qualitat dels dos poetes (Catalina M. Sala i Miquel López Crespí) participants en el recital.

Miquel López Crespí llegí davant el nombrós públic que omplia la sala d'actes del Casal Solleric una selecció de poemes que pertanyien a obres cabdals de la moderna poesia mallorquina contemporània. En referir als poemaris El cicle dels insectes (Edi. Moll); Punt final (Edit. Moll); Planisferi de mars i distàncies (Columna Edicions); L'obscura ànsia del cor (Edicions de l'UIB); Els poemes de l'horabaixa (Edicions del Principat d'Andorra); Revolta (Edit. Moll) i Llibre de pregàries (encara inèdit i de propera publicació).

Un cicle bàsic per a tots els amants de la nostra poesia contemporània, ja que -segons hem vist en el catàleg que l'Ajuntament ens ha enviat- hi han d'intervenir (o ja han intervingut) els autors més destacats de la moderna poesia de les Illes. Talment com informa el programa d'aquest "Cicle de poesia", les activitats programades contaràn amb la presència de Pere Antoni, Antònia Arbona, Bernat Oli-

Catalina M. Sala (a l'esquerra) i l'escriptor de sa Pobla Miquel López Crespí.

Façana del Casal Solleric.

ver, Vicenç Calonge, Guillem Rosselló, Tomeu Fiol, Miquel López Crespí, Catalina M. Sala, Antoni Xumet, Alez Vol-

ney, Antoni Vidal Ferrando i molts d'altres excel·lents poetes de les nostres Illes. Ω

(Redacció)

C U I N A D E C A N O S T R A

Arròs de peix mallorquí

Ingredients:

Una bona quantitat de peix roquer petit, dit morralla o mescladís (serrans, donzelles, vaques, esparralls, tords, pastanagues, etc.) i/o caps i espines grosses de peixos, crustacis, ceba, tomàquet, fonoll bord, all, julivert, arròs, safrà, pebre negre, sal, oli i aigua. Per acompanyar, pebrot verd i tendre o bé raves.

Preparació:

Es posa el peix a bullir amb aigua sense sal i el fonoll. Es fregeix en una paella la ceba, trinxada, i quan sigui rossa, s'hi posa el tomàquet, ratllat. Un cop fet el sofregit, s'aboca la paella a l'olla i es deixa que bulli bé, durant una mitja hora, almenys, fins que el brou sigui ben tèrbol. Després, es cola el brou i s'espren el peix amb la mà de morter, fins que deixi anar tot el suc, si és petit; si és peix gros, es separa per menjar-lo darrere l'arròs i, si són caps, es tria les miques de tall i es posen al brou.

Es fa arrencar novament el bull a aquest brou i s'hi tira la sal, el pebre negre, el safrà i l'arròs (cal que quedi clar). Quan li faltin un parell de minuts, s'hi afegeix l'all i el julivert, picats al morter.

Un cop cuit, s'aboca de seguida en una sopera, per aturar l'ebullició i que l'arròs no s'estovi. Mentre es menja, es va mossegant un tros de pebrot o de rave, sense amanir, per desembafar.

Arròs amb gató eivissenc

Ingredients:

Gató (petit tauró, també anomenat gat o moixó), ceba, tomàquet, col-i-flor, all, julivert, oli, aigua, sal i pebre vermell.

Preparació:

Es posa el peix una estona en sal i es sofregeix, en una cassola amb oli i un pessic de sal.

Després, s'hi afegeix una mica de ceba i un all picats i també es deixa fer ros. Llavors s'hi afegeix el tomàquet ratllat, la col-i-flor neta i feta a trosos, un brot de julivert i una mica de pebre vermell. Quan està tot sofregit, es cobreix amb aigua. Quan l'aigua arrenqui el bull, s'hi tira l'arròs i es deixa coure uns divuit minuts. S'apaga el foc i es serveix.

Arròs clar de llagosta

Arròs menorquí Wow!

Ingredients:

Llagosta viva, ceba, pebrot verd ben tendre, tomàquet, sal, oli, aigua i arròs.

Preparació:

Es posa en una cassola al foc, un bon raig d'oli amb un pessic de sal. Es pica la ceba i s'hi posa. A continuació, es trinxa el pebrot i s'hi tira. Quan

estigui cuit, s'hi afegeix el tomàquet picat i es deixa coure fins que tot plegat faci una confitura. Després, s'apaga el foc.

S'agafa la llagosta pel cap i, amb l'altra mà, se li plega la cua, tot posant-la damunt una safata que reculli bé el líquid que farà. Amb un bon ganivet, se li talla el cap en rodó. Es deixen degotar les dues parts dins la cassola i també s'hi tira el suc que ha fet, abans no qualli. S'hi dona una remenada.

Es trenca una banya de la llagosta, arran del cap. A la base del ventall que fa la cua i té l'anús: s'hi fica la banya pel cap ample, fins que surti per l'altre extrem i es torna a treure, estirant. El budell quedarà net.

Es trosseja la cua a daus i es tira a la cassola. S'obre el cap de la llagosta pel llarg, en vertical. Amb una cullereta, se li treu el fetge, que és groc verdós, i es fregeix en una paella amb un raig d'oli, remenant-lo per a què quedi ben esmicolat. Si és una femella i porta ous, també s'hi fregeixen. Un cop cuit, es tira a la cassola. Es trosseja el cap i també s'hi tira. Cal que tots el trossos de llagosta quedin amb la closca a la banda de sobre. Es mig-cobreix amb aigua i s'hi tira la sal. Es torna a encendre el foc i es deixa que arrenqui el bull. Quan bulli fort, s'hi tira una mica d'arròs (cal que quedi clar) i es deixa coure uns divuit minuts. Després, s'apaga el foc i es serveix.

Arròs brut

Arròs de carn mallorquí.

Ingredients:

Uns quants trossets de carns assortides (pollastre, conill, costella i llom de porc, guatlles, caça, etc.), ceba, tomàquet madur, arròs, clavell en pols, sal, oli i aigua. Per acompanyar, pebrot verd i tendre o raves.

Preparació:

Es posa a bullir l'aigua, en quantitat suficient per a què l'arròs quedi clar. En una cassola de terra, amb una mica d'oli i un pessic de sal, es fregeixen els trossets de carn, fins que siguin ben rossos. Després, s'hi afegeix la ceba picada i es deixa fer ben rossa, també. Llavors s'hi tira el tomàquet ratllat i es deixa coure bé, fins que el sofregit sigui fosc. Quan estigui, s'hi posa l'aigua. Quan bulli fort, s'hi posa l'arròs, el clavell i la sal. Es deixa coure durant vint minuts i s'aboca, acte seguit, en el recipient de servir-lo, per parar l'ebullició i que l'arròs no es covi. Mentre es menja, es va mossegant el pebrot o el rave, sense amanir, per desembafar.

Arròs negre

Ingredients:

Sipions, arròs, ceba, tomàquet, alls, pebrot tendre, aigua, oli i sal.

Preparació:

Es pica bé la ceba i es posa a sofregeix, en una cassola amb oli i un pessic de sal, a poc foc, remenant-la bastant sovint per a què no es cremi, fins que quedi ben fosca. Llavors, s'hi afegeixen unes dents d'all, una mica de pebrot tendre, també picat ben fi i una bona quantitat de sipions. S'hi dona una remenada i es pica una mica de tomàquet, que també es tira a la cassola. Es va remenant per a què els sipions vagin deixant anar la mascara. Quan el sofregit està ben lligat, s'hi tira l'arròs i la sal, i se li fa donar un volt o dos. Després s'hi tira l'aigua bullint. Es deixa coure divuit minuts. Quan en faltin un parell, s'hi tiren uns alls picats al morter i deixatats en una cullerada d'oli.

L'any 2000

CECILI BUELE I RAMIS

DIPUTAT AL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS

Ja som ara a l'any 2000
I ens queda molt a fer:
No hem de perdre mai el fil,
Conservant el bon estil
I tot allò que més convé

A Mallorca i resta d'illes
D'aquest país insular
Que entre tots hem d'aixecar
Emprant bé totes les vies.

Bon any nou de cor et desitja
Qui fa comptes arribar
Al Congrés dels Diputats
Aquest any i tres de tira.

Bones festes i molts d'anys! Ω

Carta al batle de Barcelona

Perquè sa obligació abandona

Excel·lentíssim Senyor batle de Ciutat

Amb molts de respecte i consideració,
He de reclamar la vostra atenció,
Per esbrinar això de la circulació,
Que mereix una acurada inspecció.
En ser un aspecte bastant abandonat,
Com si vigilar el trànsit rodat,
Patís d'innecessària agressivitat,
Doncs sembla que l'hem desnonat,
Com si patís forta descomposició
i ens sobràs aquesta prevenció,
quan aquest tema, sense discussió,
a qualsevol el tindrà interessat,
atès que l'alcalde l'ha oblidat,
malgrat que és una urgent qüestió,
com és el garantir a la població,
que és pugui transitar a voluntat.

Les voravies les han recarregat,
Amb indisciplinada motorització,
I sembla que el codi de circulació,
Alguns, ni tan sols el s'han mirat.
També a les cruïlles hem observat,
La punyetera i constant obsessió,
Per desobeir el pas, ja barrat
Que el semàfor vermell ha marcat,
O la prohibitiva senyalització,
Amb una amenaçadora disminució,
de la tant necessària seguretat,
i si pensau que soc un esbrinador corcò,
jo crec tenir prou i bastant raó
per demanar que aquesta situació
s'arrangi emprant el municipal bastó
i des d'un a altre barceloní racó
tothom compleixi llur obligació

Senyor alcalde:
En fer aquesta pública admonició,
És tot en benefici de la població
I humilment demana vostre perdó, Ω

En **Jaume Alfonso i Barceló**.

En Pere des Secar

En Pere des Secar,
Tenia una llibreta;
No era seva sa plagueta,
Doblers mai no hi posà
I ses multes, Hisenda li cobrà.

Espanyol i guinyol

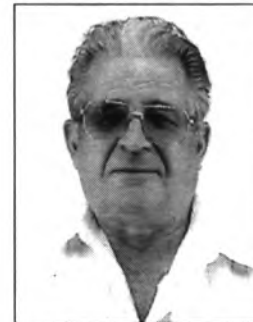
Als qui, a Mallorca, tenen mentalitat de negrets
i criadets de la Gran Capital d'Espanya)

Primer jo som espanyol
I després mallorquí
Va dir es guinyol.
Quins nassos!
Respongué es pallasso.
Nat avui i batiat ahir! Ω

Es **Cavaller Estades de Montcaire**

L'hospital de son Dureta

Escandell

Veinat del Puig de Mesquida,
Ben elevat i orejat,
Te son Dureta enaltida,
Dels malalts que s'han curat.

És hospital grandios,
De la illa mallorquina,
Te servei meravellós,
I de neteja il·lumina.

De Balears principal,
Per sa grandiositat,
D'especialitats, igual,
Per tot mal ser controlat.

Moltes màquines pels remeis,
Amb qualitat de primera,
Que cobreixen els serveis,
Sempre a la millor manera.

La educació i l'ordre,
també mereix destacar,
a urgències no hi emporta,
gaire temps cal esperar.

Escric amb l'experiència,
Jo hi he estat allà ingressat,
La persona amb paciència,
Tindrà la conveniència,
Que d'allà se'n va curat Ω

Saltirons de Llobregat:

EN VICENÇ DE SON RAPINYA.

Vers a l'Illa de La Calma
de Sallent van emigrar ;
un estol d'Ocells Cantaires
de bellesa com no hi ha.
Aquell diumenge de maig
cap a Bellver van volar ,
formós color son plomatge
dolç i tendra el seu cantar ,
tot riulla , clara i franca
com el somris d'un infant ,
en braços de la seva Mare
mentre ella l'està gronxant. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....

Adreça.....

.....C.P.....

Població.....

C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 4.000 PTS (24,04 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....

Adreça.....

Núm. entitat.....Núm. sucursal.....

Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**